

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 258 — GOD. VI.

ŠIBENIK, 21. KOLOVOZA 1957.

IZLAZI SVAKE SRIJEDI

Predizborna aktivnost na općini Kistanje

Na području općine Kistanje u toku su pripreme za izbore Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača NO-a.

Veći broj organizacija SSRN održao je konferencije na kojima se raspravljalo o dosadašnjem radu odbornika kao i daljnjim zadacima koji očekuju nove narodne odbore. Konstatirano je da dosadašnji rad odbornika nije mogao u potpunosti zadovoljiti, jer ih je veći broj neaktivan u društvenom radu, pa čak i nedovoljno pismen.

Diskusija o biranju Vijeća proizvođača bila je naročito živa u gotovo svim organizacijama SSRN. Postojanje ovog vijeća omogućit će da se pitanju unapređenja poljoprivredne proizvodnje što savjesnije pristupi. U Općinsko vijeće bit će izabrano 25, a u Vijeće proizvođača 19 odbornika. (B. P.)

IZ ZEMLJE I SVIJETA

PREDSJEDNIK TITO PRIMIO je na Br. on. ma k. nesku poljoprivrednu delegaciju.

POTPREDSJEDNIK VUKMANOVIĆ doputovao je u desetodnevnu zračnicu posjetu Indoneziji.

IZ BEOGRADA SU OTPUTOVALI u SSSR rukovodioci KP Gruzije koji su dvije nedjelje proveli na odmoru u Jugoslaviji.

ŠEF BRITANSKE LABURISTIČKE STRANKE Hju Gejtskel doputovao je u privatnu posjetu Jugoslaviji.

U BEOGRAD JE DOPUTOVAO GENERALNI SEKRETAR italijanske generalne konfederacije rada Di Vittorio kao gost predsjednika CO SSJ Đure Salaja.

VLADA U RABATU OPTUŽILA JE FRANCUSKU da se miješa u marokanske unutrašnje poslove time što pokušava da obaveze iz ugovora o financijskoj pomoći veže za rješenje statusa francuskih privatnih kompanija.

»KRASNAJA ZVEZDA« OBJAVILA JE ČLANAK koji predstavlja rehabilitaciju maršala Blihera, strijeljanog 1939. godine.

U TOKU JE POČELA SVJETSKA KONFERENCIJA za zabranu nuklearnog oružja.

PREMIJER NEHRU IZRAZIO JE SPREMNOST INDIJE da pošalje u London svog predstavnika koji bi u Potkomitetu UN za razoružanje izložio indijsko stanovište o ovom problemu.

ZAVRŠENA JE POSJETA VLADINE I PARTIJSKE DELEGACIJE Sovjetskog Saveza Istočnoj Njemačkoj i obavljeno je zajedničko saopćenje. Hruščov i Ulbricht govorili su na mitingu u Berlinu.

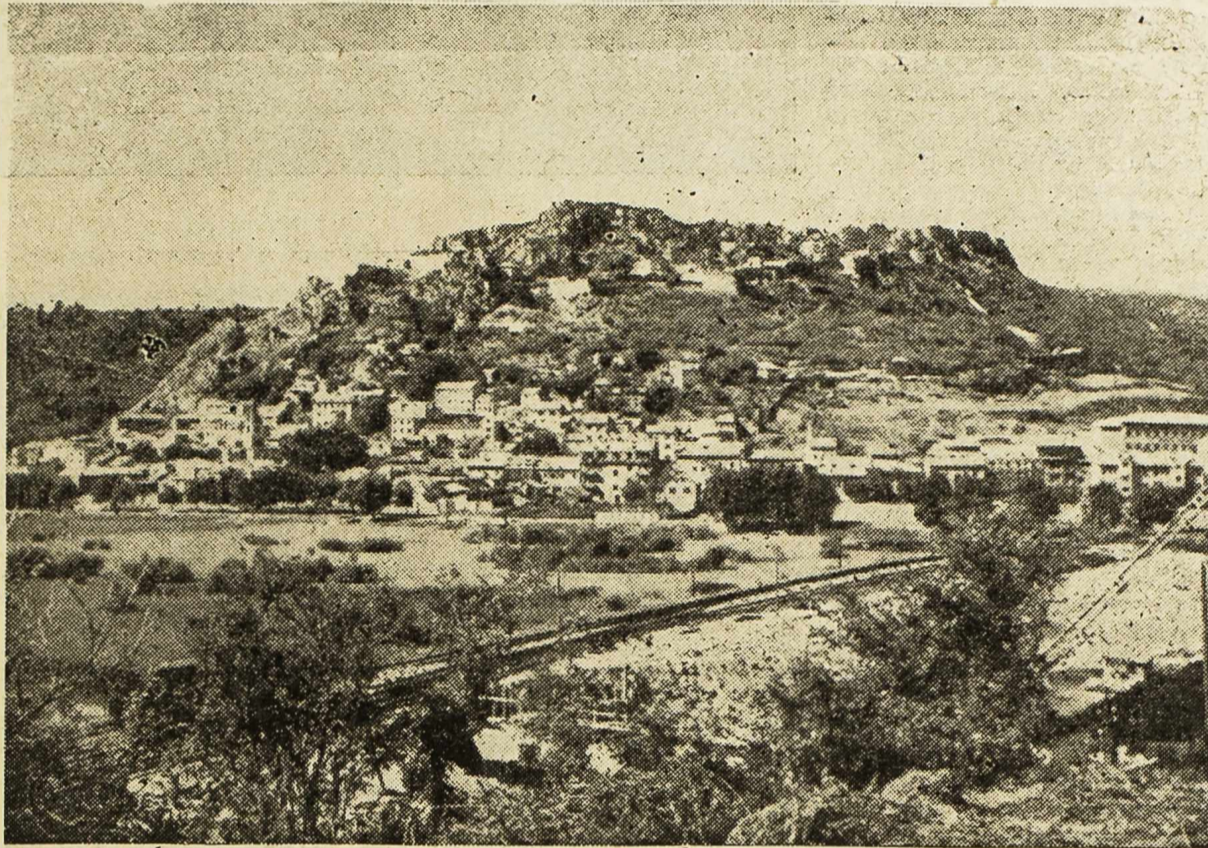
U SIRIJI JE OTKRIVENA ZAVJERA protiv vlade. Na čelu zavjere nalazio se bivši premijer Šiškali, a umješani su i američki diplomati u Damasku.

U POTKOMITETU ZA RAZORUŽANJE sovjetski delegat Valerijan Zorin založio se za povlačenje svih stranih trupa iz Njemačke i zemalja članica Atlantskog i Varšavskog pakta.

TUNISKI PREDSJEDNIK HAEIB BURGIBA osudio je britansku intervenciju u Omanu i izrazio želju Tunisa za oslobođenje Omana i Muskata od kolonijalne vlasti.

ZVANIČNO JE SAOPĆENO da će se Savjet sigurnosti UN sastati 20. augusta i razmotriti zahtjev arapskih zemalja za stavljanje na dnevni red omanskog pitanja.

SIRIJSKA VLADA PROTJERALA je dvojicu američkih diplomata, optuživši ih zbog direktnog učesća u zavjeri protiv sirijske republike.

Rad Narodnog odbora općine Knin

Ubrzati naplatu prireza

Oba vijeća NO općine Knin, održala su 7. o. mj. odvojene sjednice, a nakon toga održana je zajednička sjednica.

Na odvojenim sjednicama donesene su odluke o izmjenama u društvenom planu i budžetu za 1957. godinu. Prilikom pretresa izmjena u društvenom planu, veći broj odbornika javljao se za diskusiju i sa naročitim interesom prilazio pojedinim pitanjima.

Odbornik Dušan Popović je diskutirao o općinskom prirezu, o onom dijelu koji ostaje selu za njegove potrebe. Namjeravani radovi ne mogu se izvršiti, jer porez nije prikupljen. To će najvjerojatnije biti krajem godine, kada se može desiti da se ta sredstva ne će moći utrošiti. Zato bi trebalo nastojati da se općinski prirez, a i ostali porez ranije prikupi, kako bi se mogli izvršiti radovi koji su planirani. Na ovome se moraju najviše angažirati mjesni odbori i organizacije Socijalističkog saveza. Zatim je govorio da je zastao rad na uređenju seoskih putova, međa, kanala i potoka, iako su ranije prihvaćene obaveze na zborovima birača.

Odbornik Ilija Cvijanović iz Plavna govorio je o stanju tamošnjih školskih zgrada a naročito osmogodišnje škole i one u Zorićima. Narodni odbor općine osigurao će izvjesna sredstva za popravak školske zgrade u centru sela. U ovom selu također zaostaje naplata poreza i prireza. Da se je vodilo računa o udovoljenju obavezama,

Indijski ambasador u Šibeniku

U društvu admirala Mate Jerkovića doputovao je u Šibenik ambasador Indijske Republike u Beogradu g. Rajeshwar Dayal. Visoki gost je u društvu admirala Jerkovića i Petra Škarice, predsjednika NO kotara, posjetio tvornicu lakih metala »Boris Kidrič« i slapove Krke.

moglo se je prići popravku i druge školske zgrade.

Odbornik iz Kovačića Đuro Jekina govorio je o potrebi izgradnje školske zgrade u tom selu, kao i o popravku i održavanju putova, a M. Čo Gugo, odbornik iz Kninskog Polja, o elektrifikaciji sela i podmiranju duga, koji je nastao prilikom izgradnje spomenika palim borcima.

Pero Marić, odbornik iz Golubića, iznio je loše stanje mostova u tom selu. Dotakao se je pitanja školske zgrade kojoj je potrebno izmijeniti krov i postaviti gromobran.

Božo Radić, predsjednik NO općine, osvrnuo se na diskusiju odbornika. Između ostalog on je rekao, da predsjednici mjesnih odbora dovoljno ne objašnjavaju narodu neke mjere. Ni zborovi birača ne donose uvijek pravilne zaključke. Ima slučajeva da zbor birača zaključi nešto, poslije se to odbacuje i javlja se nova ideja. Namjeravani popravci mostova za sada moraju izostati, jer je narodni odbor došao u situaciju da mora učestvovati sa 450.000 dinara na izgradnji puta Knin — Plavno. O pitanju naplate poreza i prireza treba više zauzimanja od strane odbornika i mjesnih odbora i uopće više političkog djelovanja. Nastojati uspostaviti što čvršću vezu sa biračima, da izvršavanje društvenih obaveza bude zadovoljavajuće.

Pero Knežević, predsjedatelj Općinskog vijeća, predložio je da se učini izvadak dosadašnjih ubiranja poreza i prireza i da se daje svakom odborniku, kako bi se u svakom selu mogle poduzimati odgovarajuće mjere, jer od toga zavisi izvršenje mnogih planiranih zadataka.

U nastavku rada prihvaćena je odluka o izmjenama tarife općinskih taksa.

Zaključeno je da se daje garancija za obrtni kredit Općoj bolnici Knin za iznos od 7.200.000 dinara kao i garancija o osiguranju kredita od 94.000 dinara za pokrivanje troškova postupka prinudne likvidacije Obućarsko-krojačke zadruge u Kninu.

Zatim je prihvaćeno rješenje o davanju zajma iz Općinskog investicionog fonda u visini od 800 hiljada dinara za dovršenje Centra za umjetno osjemenjivanje.

Udovoljeno je zahtjevu za biračara Mokra Polje, da se izdvoje iz OPZ »Sjeverna Bukovica« - Padane i da osnuju samostalnu zadrugu.

U vezi predstojećih izbora prihvaćena je odluka o izmjeni statuta. Tako će novo Općinsko vijeće imati 41 odbornika, a Vijeće proizvođača 41.

Na zajedničkoj sjednici obaju vijeća, izvršeno je postavljanje novih šefova odsjeka. Za šefa odsjeka za privredu postavljen je Petar Tanjga, u odsjeku za komunalne poslove ing. Sergije Farmakovski, u odsjeku za školstvo Mihailo Popović, a u odsjeku za financije Nikola Bajić.

Za tržnog inspektora imenovan je Ante Ljubičić.

Na kraju je imenovana komisija za biračke spiskove privrednih organizacija koju sačinjavaju Petar Savić, predsjednik i članovi Petar Popović i Nikola Cvijanović.

Pripreme za izbore NO općina Pokrenuti sve političke i društvene organizacije

Krajem listopada održat će se izbori za narodne odbore općina. Ti izbori će još jednom pokazati spremnost i odlučnost naših radnih ljudi u izgradnji socijalizma.

Izbori će biti još jedna smotra uspjeha i pobjeda koje su naši narodi dosad postigli u socijalističkoj izgradnji. Da bi oni imali doista takvo značenje, onda je u prvom redu potrebno da se založe naše organizacije Socijalističkog saveza i da se na izvršenju predložnih zadataka mobiliziraju najšire mase građana. Nema nikakve sumnje da će se u tome uspjeti, jer to najbolje potvrđuju već dosad izvršene pripreme naših organizacija. U svim općinama dosad su održani plenumi općinskih odbora Socijalističkog saveza i općinskih komiteta SK kojima su prisustvovali i sekretari osnovnih organizacija SK i predsjednici SSRN. Tom prilikom su doneseni programi političkog rada u vezi s izborima, a jedno je izvršeno zaduženje pojedinih drugova za pružanje neposredne pomoći osnovnim organizacijama. Nakon ovih plenuma održat će se sastanci u svim osnovnim organizacijama, gdje će biti potrebno da prisustvuju svi članovi Socijalističkog saveza. Na sastancima će se govoriti o značenju i važnosti izbora za narodne odbore. Na ome se već i radi. Naime, u pojedinim mjestima i organizacijama vode se diskusije o tome koga sve birati za odbornike, kako pokrenuti rad organizacije SSRN, napraviti se nadalje o komunalnim pitanjima, unapređenju poljoprivrede itd.

U političkim pripremama posebnu ulogu treba da odigraju članovi Saveza komunista. Oni u prvom redu moraju da budu inicijatori žive političke aktivnosti, da objašnjavaju narodu postignute uspjehe u dosadašnjoj izgradnji socijalizma i to u svim oblastima naše društvene djelatnosti. Osim toga, treba nastojati da se na sastancima osnovnih organizacija SSRN svi naši građani upoznaju na načinom izbora, o njihovim pravima, kao i o perspektivnim programima rada naših organizacija, programima razvika dotičnog mjesta itd. Naše organizacije su imale dosta slabosti u dosadašnjem radu i o njima je također potrebno govoriti na tim sastancima. Pritom se nikako ne bi smjeli zadovoljiti samo konstatiranjem izvjesnih slabosti i nedo-

stataka, već predlagati konkretne mjere za njihovo otklanjanje u budućem radu.

U predizbornim pripremama bit će potrebno posvetiti ozbiljnu brigu našim drugaricama i njihovoj političkoj aktivizaciji i to naročito u selima, jer u tom pogledu sadašnje stanje ne zadovoljava. Takvo stanje je upravo rezultat neshvaćanja uloge i mjesta žene u današnjem stupnju našeg razvika, koje još uvijek ispoljavaju izvjesne pojedinci. Oni, naime, smatraju da je sasvim dovoljno da se žena bavi samo domaćinskim poslovima. Nema sumnje da su takva shvaćanja štetna i da nemaju ništa zajedničkog sa socijalizmom. Zbog toga je potrebno zaostrijeti borbu protiv takvih shvaćanja i ujedno raditi na tome, da se u novim narodnim odborima bira i određeni broj žena. Također treba povesti više računa o mladim drugovima i to u prvom redu o radnicima iz proizvodnje. Te mlade ljude trebalo bi smionije birati u Vijeće proizvođača. Organizacije Socijalističkog saveza i Sindkata morali bi aktivizirati određeni broj mladih ljudi i žena, jer nema nikakvog razloga da oni u tim pripremama ne učestvuju.

Od aktivnosti organizacija SSRN u izvršenju pojedinih zadataka koje proizlaze iz priprema za izbore zavisiće u stvari i konačni uspjeh kao i to kakav će biti rad osnovnih organizacija u njihovom daljnjem djelovanju.

Prilikom sprovođenja predizbornih priprema potrebno je poštovati punu demokratičnost koju pružaju naši zakonski propisi u vezi s izborima. Radi toga je potrebno na masovnim sastancima politički objasniti stvari. Agitacija bi morala da bude raznolika, ona treba da omogući svakom našem čovjeku da se upozna sa važnošću izbora i da glasa za one ljude koji su do sada pokazali, a pokazat će to i u buduću da su spremni boriti se za interese naše zemlje i njen daljnji prosperitet.

Donašajući programe rada za daljnji razvoj posebno je orijentirati se u prvom redu na vlastite snage odnosno na snage komune. Ti programi i zadaci treba da budu odraz naših stremiljenja kao i realnih mogućnosti. Na izvršenje tih zadataka potrebno je pokrenuti sve naše političke i društvene organizacije, a to će biti najbolja garancija da će oni biti i izvršeni.

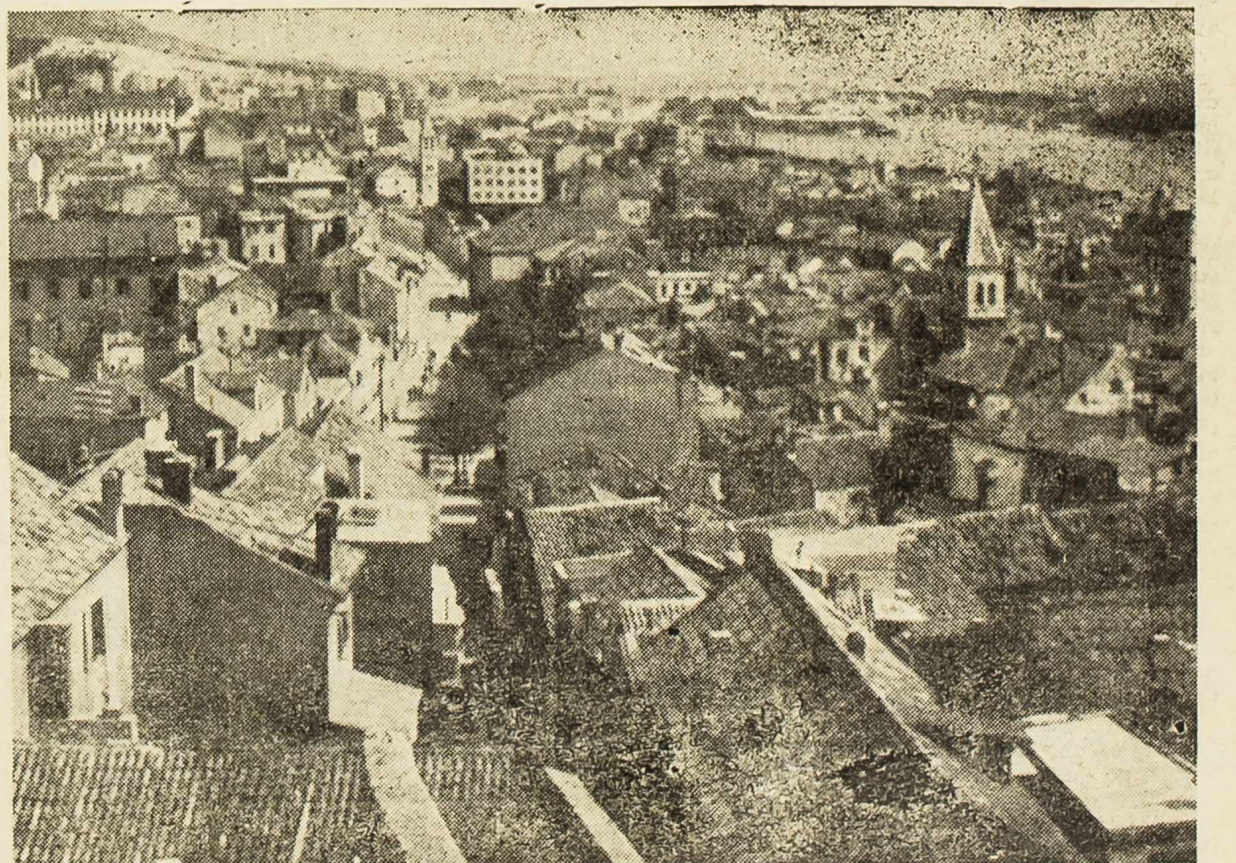
Josip Ninčić

ČLANOVI SK U NUNIČU RASPRAVLJALI O PROBLEMIMA SVOG SELA

Na sastanku, koji su održali članovi organizacije SK u Nuniču, raspravljano je, pored organizacionih, i o privrednim problemima sela. Tom prilikom izniet je rad od VI. kongresa KPJ naovamo. U tom razdoblju organizacija SK postigla je zadovoljavajuću rezultate. Bilo je govora o unapređenju poljoprivrede. Pitanju mer. n. z. ovaca prići će se ove godine sa dosta ozbiljnošću. Jedna interesantna računica u odnosu na uzgoj ovce »pramenke« i »merino« govori, da se od prve dobije 4560, a od druge godišnji prihod u iznosu od 9130 dinara. Istaknuto je nadalje, da se na području Nunića nalazi preko

5000 komada rašeljnici. U diskusiji o tom problemu podučeno je, da bi nakon 5 godina nacionalni prihod po stanovniku od prodaje višnje »maraske« iznosio preko 70.000 dinara.

Pitanje vode predstavlja još uvijek akutan problem. Prošle godine je nešto učinjeno na uređenju bunara i od Higijenskog zavoda u Splitu odobrena je svota od 270.000 dinara za nabavku sisaljke. Međutim, sredstvima NO općine nabavljena je jedna sisaljka i postavljena na česmu u Kistanjama, dok je ona u Nuniču još uvijek bez sisaljke i voda se crpi užetima od vune čime se zagađuje voda. (B. P.)

Piše pukovnik Obrad Egic

Narodni heroj Vladimir Peran

Povodom 16-godišnjice formiranja Prvog šibenskog partizanskog odreda

(Svršetak)

Marta mjeseca 1942. godine, kada je grupa talijanskih vojnika došla da pljačka selo Tšme, Vladimir je sa borcima Bukovičkog partizanskog odreda, Pešom Mazbradom, Božom Blaževićem i Lukicom Kutlačom, sačekao u zasjedi i formalno zdrobio. Nekolicina talijanskih fašista bježala je glavom bez obzira, bacajući sa sebe spremu i oružje.

8. maja, on je opet sa Božom Blaževićem i Slobodanom Macurom, u selu Bruškoj, razoružao 7 talijanskih karabinjera, te ih pustio na slobodu. U tim prvom oružanim akcijama u Bukovici sa talijanskim fašistima, pada u oči boraca njegova hrabrost i odlučnost. Neprijatelj je strahovao od njegovog imena. Na svaki pokušaj neprijatelja, energično je i pravilno reagirao.

23. maja, postavljen je za komesara bataljona »Bude Božjan« — prvog bataljona, koji se formirao u Sjevernoj Dalmaciji. Poslije tri dana njegovog postavljenja, tj. 26. maja, 1. četa njegovog bataljona, uništila je jednu talijansku kolonu na čelu sa zloglasnim zadarskim prefekom Veziom Oraziom, ubivši tri talijanska oficira, Veza Orazio i osam fašističkih vojnika. Tom prilikom su zapalili nepolice neprijateljskih kamiona. Njegov bataljon nije imao gubitaka. Isto tako, 4. juna, 1. i 3. četa pod njegovom komandom i Slobodana Macure, sačekale su drugu talijansku kolonu na komunikaciji Kistanje — Knin od tzv. »Šupljaj«, ubivši dva talijanska oficira i dvadeset vojnika, a dva kamiona zapalile.

7. juna, njegov je bataljon sa 2. i 3. četom, vršio razoružanje karabinjersko-ustaške stanice u selu Nunću, zarobivši 10 karabinjera, 1. četa pod komandom Bože Blaževića i komesara bataljona Vladimira Perana, vršila je osiguranje od Kistanja. Oko 6 sati, Talijani su intervenirali sa 250 vojnika i 30 karabinjera. Dugačka otkrivena auto-kolona, kretala se putem od Kistanja prema Nunću. Na klupama, namještenim sa strane i u sredini kola, sjedili su talijanski vojnici sa puškama i mašinkama. Išli su bez nekog naročito osiguranja, rđobno, na kamionima, uvjereni da će u slučaju susreta moći da protjeraju »ribele«. Cijela kolona se uvukla u zasjedu 1. čete, prvi je kamion stao, a ostali su se nabljudan do drugog, tako, da ih je četa sve poklopila. »Ribeli« su ležali na ivici ograde, ne odvajajući pogled od ljudi u zelenkastim i crnim uniformama, koji su se vozili po na-

šoj zemlji kao gospoda. — ležali su, pritajivši se, stiskajući otkočene puške, očekujući komandu »palite!« Zatim se prolomio glas Bože Blaževića i Vlade Perana: »Plo-tunskom paljboom, palite.« Počelo je gadanje, a zatim je četa izvršila juriš. Talijani su bili iznenađeni. Počeli su panično iskakati iz kamiona. Mnogi su se polomili skakaajući, a većinu je pogodilo puščano i mitraljesko zrno, te su mrtvi iz kamiona padali na zemlju. Kroz kratko vrijeme borbe, spaljeno je 11 kamiona, dok su se jedan kamion i blindirana kola uspjeli izvukati iz borbe pošavši prema selu Macure. Zaboravili su na disciplinu, zaboravili su da su oni osvajači tuđih zemalja i nepobjediva vojska. U ovoj borbi Talijanima su nanoseni gubici od preko 250 mrtvih vojnika, dok oni priznaju samo 40 mrtvih i 50 ranjenih, od kojih dva oficira. Intervencijom druge talijanske kolone vojnika od Ervenika, 1. četa bila je primorana, da se povuče prema Debelom Brdu.

Zeledi da mu ne propadne ni jedna puška, Vlado se povratio za postolje teškog mitraljeza, koji je jedan borac u odstupanju ostavio. Istog časa odjeknuo je rafal jednog skrivenog fašiste. Heroj Vlado srušio se na zemlju pogoden. Smijeh mu se još ogledao na licu. U okršaju su ranjena još dva druga, a komesar, koji je prošao teške juriše i bezbroj opasnosti, ležao je mrtav. On Šibenčanin, Hrvat, internacionalista, pao je u Bukovici — poprištu svojih junačkih podviga. Mlad, nasmijan i neustrašiv Vladimir Peran, ostao je u sjećanju svih sela Bukovice, kojima je prolazio i svih drugova sa kojima se borio. Odlučan i hrabar, čvrst kao kamen, njegove Dalmacije na kome se rodio i Bukovice — na kom je pao, nije imao sreće da sa svojim narodom podijeli radost i konačnu pobjedu, ali je ostao da živi u narodu Bukovice, koji kroz svoju slavu vidi djelo Vladimira Perana. Takvi kakav je bio on — nikad ne umru i ne blijude u sjećanju, ne samo svojih roditelja, već i svih koji su ih poznavali.

Neka patriotska ljubav prema domovini druga Vladimira poslužila našoj omladini kao primjer, kako treba požrtvovno učiti i raditi, da bi naša domovina što prije izašla iz zaostalosti.

Za junačka djela učinjena u borbi protiv fašističkih osvajača, a za dobro svoje domovine i naroda, Titova Jugoslavija proglasila je druga Vladimira Perana Živka Narodnim herojem. Junački Šibenik prenio je njegove posmrtno otkatke iz Bukovice i smjestio ih u grobnicu Šibenskih heroja.

EKIPA »JADRAN FILMA« ZAVRŠILA SNIMANJE NA KORNATIMA I MURTERU

Ovih dana ekipa »Jadrana filma« iz Zagreba završila je snimanje kratkometražnog dokumentarnog filma »Hiljadu i jedna noć«. Ekipa je vršila snimanja po Hrvatskom Primorju, Dalmaciji i Crnogorskom Primorju. Posljednji kadrovi ovog filma snimljeni su na Kornatskim otocima i Murteru.

Uhvaćen opasni varalica

Organi Sekretarijata za unutrašnje poslove NO kotara uhvatili su ovih dana Antu Bilana Franca, rodom iz Zlarina, kad je Mari Gatarina prijevareu prisvojio zmsku kaput, cipele i hiljadu dinara gotovine. Spomenuti Bilan već je nekoliko puta osuđen zbog krađe i prijevare. Posljednji puta bio je osuđen na 18 mjeseci zatvora zbog 10

izvršenih prijevare. Sada se nalazi u pritvoru, te će nakon završene istrage ponovo odgovarati pred sudom.

UTOPIO SE U CIKOLI

U nedjelju poslije podne oko 14 sati utopio se u Cikoli 15-godišnji Ivan Tomić pok. Mile, rodom iz Siverića. Dječak je sa još nekoliko svojih drugova pošao da se kupi. Iako nije znao dobro plivati, ipak se udaljio nekoliko metara od obale i u jednom trenutku nestao je sa površine. Malo kasnije izvađen je iz vode, ali je svaka pomoć da ga se spasi bila bezuspješna.

OZLIJEĐEN OD EKSPLOZIJE RIBARSKE SVIJEŽE

Milan Šik iz Murtera spremio se jedne večeri na ribolov. Kad je u priobalju ribarsku sviježicu, iznenada je došlo do eksplozije i požara od kojeg je zadobio opekline po obm nogama. Prevezen je u šibensku bolnicu, gdje mu je ukazana pomoć.

VICKO LAPOV

U šibenskog bolnici prošlog tjedna je preminuo Vicko Lapov, jedan od najistaknutijih i najkvalitetnijih ronilaca poduzeća »Brodospas« iz Splt.

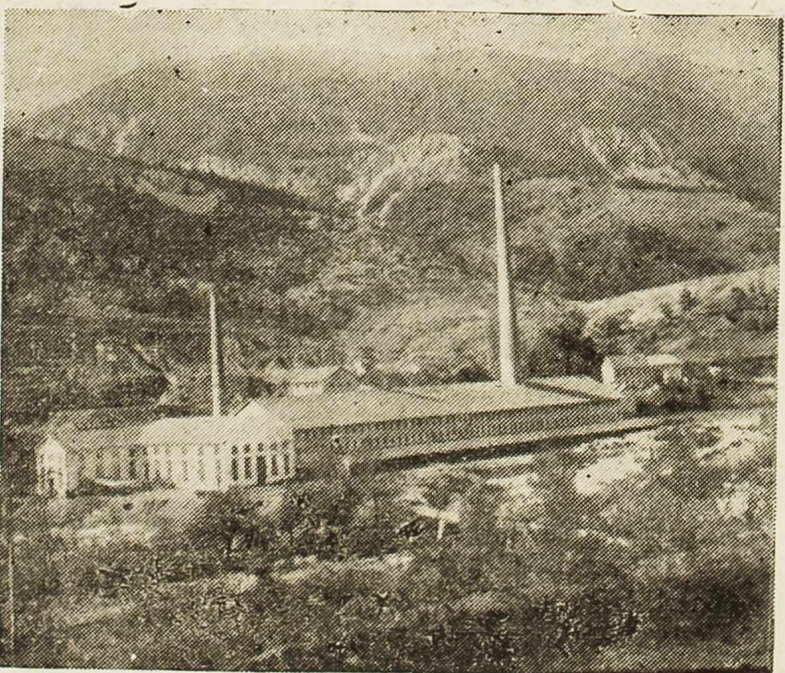
Smrt Vicka Lapova teško je potresla ne samo članove radnog kolektiva »Brodospas«, koji su u njegovu zauvijek izgubili uzornog člana Saveza komunističara, člana Radničkog savjeta, vrijednog radnika i iskrenog druga, već i sve one koji su ga poznavali, naročito u pomorskoj privedi.

Drug Vicko Lapov sudjelovao je u NOP-u još 1941. godine, a početkom 1942. godine stupa u NOV-u, gdje se ističe kao uzoran drug i odličan borac. Godine 1944. bio je ranjen.

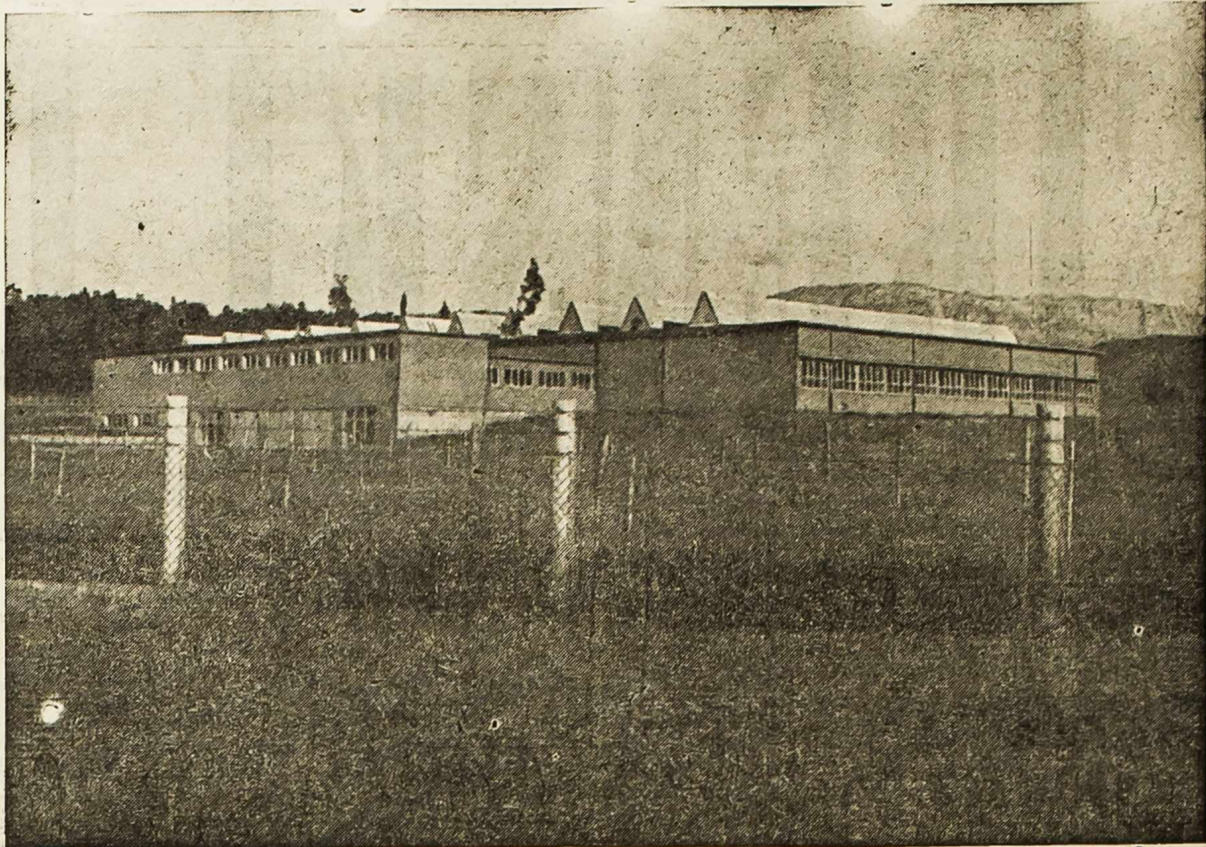
Ronilački kurs završio je još 1939. godine, a nakon rata učestvuje u podizanju porušenog velikog mosta između Beograda i Zemuna. Za vrijeme podvodnih radova na podizanju mosta, eksplozivom je mrtav u tom prilikom Vicko Lapov zadobio je teže ozljede i prelom nogu.

Iako još invalid, 1946. godine, kao dubinski ronilac »Brodospas«, učestvuje u vađenju iz mora brojnih plovnih objekata, kao što su »Ranib III«, »Locch«, »Balčik«, »Aleksandar«, u Grčkoj itd. Posljednjih godina nalazio se u Stinici za spasavanje poduzeća »Brodospas« na Riječi. Za postignute zasluge u radu odlikovan je Medalcijom rada.

Posmrtni ostaci Vicka Lapova, uz učešće predstavnika »Brodospas«, pomorskih poduzeća i ustanova i brojnih prijatelja, sahranjeni su u njegovom rodnom mjestu u Jezerima.

Ciglna u Strmici

Tvornica vijaka u Kninu

KNINSKA REORIKI Zapis o starom mlinu

Još klopoču stari mlinovi. Ima ih priličan broj. Samo na području jedne ispostave zanatske komore evidentirano je 18 mlinova potočara. A koliko mlinica ima na ostalom području Dalmatnske Zagore.

U Kninu i Strmici radi dva velika moderna mlina na valjke. Stari i novo susrelo se na neizbježnim relacijama. Kraj industrijskih pogona još tavori stari mlinovi na Krki, Kosovčići, Butšnici, Zrmanji, Cikoli i drugim potocima.

Duboko u procepu između surih lit. ca kanjona ili na sadrenim stepenicama riječnih tokova, već dugo sjede ti stari mlinovi pod kojima šume brzice, koje su se izmori- le u stalnoj igri preskačući preko kamenja. Između visokih jablana i rijetkih vrlika u njihovoj blizini žubore slapići i raspluću srebrnu pjenu mlazey.

Jedan dio mlinova može neprekidno raditi manjim ili većim kapacitetom, što zavisi o količini sirovine ili o tome koliko vode protječe njihovim kažama. Kad voda oslabi spuštaju se ustave, da se voda akumulira za pogon točkova. Ima mlinova vremenom, koji rade sezonski, otkad voda naiđe, dok ne presahne.

Kad mlin radi u punom pogonu u koševima se zlati zrnje, a voda snažno okreće obične i mlinske kamene kremenjake. Tada se nema vremena za dotjerivanje proizvodnih prostorija, ni uređaja. Čestice brašnene prašne stvaraju oblake i one se hvataju svega: stvari, greda, paučine, ljudi i stoke. I sve je bijelo »kao u mlinu«. U mlinu se sakuplja raznovrstan svjet. Dolaze ljudi, starije i mlade žene i djevojke. Ovdje se sve doznaje i o svačemu priča. Žene slušaju ili učestvuju u razgovoru i ujedno predaju vunu ili kakvo pletivo. Ponekad ih uznemiruju ili zadirkuju. Mlinovi čuvaju tajne mnogih zgoda i nezgoda, koje su se desile u bijelim okvirima, uz klopotanje mlinskog točka i uz zaglušnu buku vode. To su intimne priče koje je odnijela brzica.

Koševi propuštaju zrnje, a kamion ih tare i tako neprestano danju i noću. Dok se mlivo sporo i jednolično melje, svijet kratki vrijeme ili spava, a na kosu, pregače i tkavene vreće pada bijela prašina. Pomalo izlazi vruće brašno i mlinar prikuplja i puni vreće. Vreće postaju vruće, zato se odmah ne zatvaraju, nego kad se brašno ohladi.

Tko bi sve izračunao koliko su naši stari mlinovi primili žita i smjeli? To su nebrojeni varijači i puste kvarte.

Dok iz mlina dopire onaj specifični i ugodni miris brašna, na obližnjem vodi plivaču patke ili u svinjcu roćku mlinarove svinje.

Do mlinova vode putovi, staze i vijugave serpentine. Poći u mlin to je potreba radi opskrbe domaćinstava brašnom, ali i raznoda svoje vrste. Tu se susreću ljudi iz raznih sela. Priprečavaju se novosti i doznaje se što se u kojem selu dogodilo. Mlin je izvor domaćih vijesti, a ponekad mjesto oqovaranja. Dok traje priča u blizini se peče kukuruz na žaru.

Kad se samelje žito prti se torba ili vreće tovare na magarad.

Djeca kod kuće čekaju novo brašno, a najveća je radost kad baka ispeče prijesnu, ali slatku pogaču. U našem kraju ima nekoliko mlina vodena, a u nima rade lica koja su čitavo vrijeme provela u mlinu i bez njega bi im život bio pust. Pojedine nose pridjevke po nekom detalju iz sikovitog pejzaža oko mlina. Tako na pr. postoji Jablanov mlin na Kosovčići. Klopče tako godinama stari mlin na Kosovčići, vlasništvo 60-godišnje mlinarice sa prdjevkom Jablan. Ali i ovaj mlin, kao i ostale pomalo melje vrijeme i bori se s mnogim teškoćama.

Eto, ljudi su u novite vrijeme »zmislili« natapanje polja i bašta. U sezoni suše oslabi i onako neakva voda potoka. Dosadašnje mušterije sad se drugačije snalaze, umjesto da kupuju žito i melju u malom mlinu, uzimaju gotovo brašno. I posla je sve manje. Zimi kad ima obilato vode, nema mlinova.

Mnogo gotovog kruha nabavlja se u gradu.

U starom mlinu uređaji su se »poderali« i nema se sredstava za rekonstrukciju. Mlinski kameni

drugi uređaji su skupi i tako redom.

Stari mlinarice mladi čovjek, uz to zaposlen u obližnjoj industriji, shvaća situaciju. On bi najrad je zatvorio mlin i to predlaže majci, ali majka ne da. Ona je stara i mnoge stvari ne shvaća. Ona se saživjela sa mlinom. U jednom dijelu joj se nalazi ognjište. Ona čak ljubomorno čuva bijelu prašnu koja se slegla po gredama i zidovima.

Na širem području uz ove primitivne zanatske pogone čije točkove obrće snaga vode, postoje moderne mlinovali na pogon električne energije. Tu su strojevi prekrupači i v. br. rajuća sita, uređaji za otklanjanje nečistoće pomoću ventilacije, silosi i laboratoriji.

Stari i novo pod istim suncem.

Ovamo Jablanov mlin na Kosovčići i nagde legenda o Eri sa onoga svijeta, a na drugoj strani mlinska industrija, velik objekt »Zet-prerada«. Slatka pogača pod pekom i pecivo koje proizvodi moderna parna pekara.

Sve to nekako melje vrijeme i novi odnosi.

A. M.

Pojačana predizborna aktivnost

U političkom životu kninske komune, predstojeći izbori predstavljaju vrlo važan zadatak, koji zahtijeva učešće i široku mobilizaciju političkih, privrednih i organizacija, sindikata i širokih narodnih slojeva.

Da bi se političke i tehničke pripreme pravilno odvijale i počele odmah, jer do održavanja izbora predstoji vrlo kratak rok, održan je ovih dana u Kninu zajednički sastanak Općinskog komiteta SK i Općinskog odbora Socijalističkog saveza na kom se govorilo o neposrednim zadacima.

Uporedo s ovim općinska izborna komisija donijela je rješenja o formiranju izbornih jedinica i broju odbornika, a NO općine odredio je mjesta gdje će se održati izborovi birača na kojima će se izvršiti predlaganje kandidata.

RIREDBA JE BILA ODLIČNO PSJEČENA.

CIJENE NA TRŽNICI

Dovoz povrća uglavnom zadovoljava. Najviše se nudi grah u mahunama, paprike i krastavci. Poblješan je dovoz domaćih rajčica. Na tržnici se primjećuje vrlo malo voća. Cijene pojedinih artikala kreću se u ovako: grah 30—40, paprika 50—60, rajčica 40—50, kapula 30, krumpir 30—35, krastavci 20, jaja 13—15, kruške 120, grožđe 120, smokve 80. Meso — govedina i teletina 220, a janjetina i bravetina 240 dinara kilogram.

ULOVO PASTRVU TEŠKU 5,5 KG

Prošle subote u Kninu je viđen rijedak primjerak uovljene pastrove. Petar Dm trović iz Zagrovića, član sportskog ribolovnog društva, loveći na Krki u Lukama kod Radučića, uspio je pomoću varalice uloviti veliku pastrovu, koja je bila teška 5,5 kilograma. Oko sretnog ribolovca okupljali su se građani i interesirali za pojedinosti ovog neobičnog ulova. Da bi sačuvalio uspomenu na bogatu lovinu, Dmitrovć se je slikao s ovim rijetkim primjerkom u ruci.

Da bi se političke i tehničke pripreme pravilno odvijale i počele odmah, jer do održavanja izbora predstoji vrlo kratak rok, održan je ovih dana u Kninu zajednički sastanak Općinskog komiteta SK i Općinskog odbora Socijalističkog saveza na kom se govorilo o neposrednim zadacima.

Uporedo s ovim općinska izborna komisija donijela je rješenja o formiranju izbornih jedinica i broju odbornika, a NO općine odredio je mjesta gdje će se održati izborovi birača na kojima će se izvršiti predlaganje kandidata.

RIREDBA JE BILA ODLIČNO PSJEČENA.

CIJENE NA TRŽNICI

Dovoz povrća uglavnom zadovoljava. Najviše se nudi grah u mahunama, paprike i krastavci. Poblješan je dovoz domaćih rajčica. Na tržnici se primjećuje vrlo malo voća. Cijene pojedinih artikala kreću se u ovako: grah 30—40, paprika 50—60, rajčica 40—50, kapula 30, krumpir 30—35, krastavci 20, jaja 13—15, kruške 120, grožđe 120, smokve 80. Meso — govedina i teletina 220, a janjetina i bravetina 240 dinara kilogram.

ULOVO PASTRVU TEŠKU 5,5 KG

Prošle subote u Kninu je viđen rijedak primjerak uovljene pastrove. Petar Dm trović iz Zagrovića, član sportskog ribolovnog društva, loveći na Krki u Lukama kod Radučića, uspio je pomoću varalice uloviti veliku pastrovu, koja je bila teška 5,5 kilograma. Oko sretnog ribolovca okupljali su se građani i interesirali za pojedinosti ovog neobičnog ulova. Da bi sačuvalio uspomenu na bogatu lovinu, Dmitrovć se je slikao s ovim rijetkim primjerkom u ruci.

RODENI

Bosiljka, kći Petra i Anđe Jerković; Dragan, sin Ilije i Duje Miljević; Radojka, kći N kole i Milice Šegan; Dušan, sin Gojka i Marje Džepina; Lazar, sin Save i Jovanke Bukorović; Nevenka, kći Jovana i Matije Jurić; Desa, kći Petra i Simeune Zelenbaba i Radojka, kći Milana i Marije Rašić.

VJENČANI

M trović Branko, željezničar — Dubačić Ljubica, službenik; Devčić Stjepan, željezničar — Urukalo Marija, radnica i Rašković N. oloa, službenik — Kalinić Smiljana, domaćica.

UMRLI

Travčica Božidar Jovina, star 7 m.; Popović Milan Đure, star 29 god.; Buršč Marija ud. Đure, stara 49 god.; Labus Mara žena M. ce, stara 29 god.; Božinovć Anica Lika, stara 2 god.; Stančević M. ka, stara 11 m.

Novo na našem tržištu

PREKO 500 NOVIH PROIZVODA

Naše tržište obogaćeno je posljednjih mjeseci velikim brojem proizvoda za široku potrošnju, za potrebe savremenog domaćinstva ili zadovoljenje sve razvijenih ličnih potreba ljudi. Ovo je djelo mnogo rezultata uvoza potrošnih artikala, koji je u posljednje vrijeme dosegao značajan obim, ali istovremeno i napora domaće industrije da zadovolji vrlo dinamične zahtjeve tržišta.

PREKO 500 NOVIH PROIZVODA

Prema anketi, koju je proveo Sekretariat za industriju iz vršnog vijeca Sabora, u istovremeno najvažnijih industrijskih poduzeća u Hrvatskoj, samo u prošloj godini isporučeno je ili će biti na tržište sljedećih mjeseci — blizu četiri stotine novih proizvoda, već su u toku pripreme za proizvodnju dajih 1/10 novih artikala u 1958. godini, a vjerojatno je, da će se taj broj još povećati.

Novosti su mnogo u svim granama industrije. Sve one, direktno ili indirektno, doprinose potpunijem zadovoljavanju potreba tržišta i drugih građana. Proizvodnja novih tipova električnih dizalokomotiva u tvornici »Duro Đaković« u Slavonskom Brodu, i pored uspjeha što je ta proizvodnja tehnici, savladana, predstavlja doprinos poboljšanju našeg saobraćaja. Crtav n.z. električnih aparata i motora, koje isporučuje ili priprema za proizvodnju »Rade Končar« utječe na daljnje jačanje i bolju povezanost električne mreže, bez čega bi bili neupotrebljivi mnogi novi električni aparati, koji se sada na tržištu. I od savremenih uređaja za prehranbu industriju, koje izrađuje tvornica »Jedinstvo« kod Zagreba, direktno zavisi, kakav će biti kvalitet i asortiman prehrambenih industrijskih proizvoda, koji će se u najbližoj budućnosti pojaviti na tržištu.

Ono što tvornice pripremaju i posredno za tržište, za podmirenje direktnih potreba kupaca, obećava također mnogo.

NAJVIŠE TRAZENI ELEKTRIČNI APARATI

Električni aparat za domaćinstva, koji su sada jedan od više traženih artikala na tržištu, nose u sve većem broju oznake domaćih tvornica, a u 1958. godini takvih proizvoda bit će još znatno više. Tvornica »Elektron« u Samoboru, koja se već afirmirala kao proizvođač vrlo racionalnih električnih lonaca za pečenje, isporučuje će uskoro na tržište električne aparate za zagrijavanje vode (bojler-e), prikladne za domaćinstva, zatim zidne grijalice koje zagrijavaju prostoriju pomoću infra-crvenih zraka, kombinirane peći za kupanje za električnu i uglji, zatim više tipova sobnih električnih grijača, automatskih električnih glačala i drugih proizvoda.

Pored električnih strojeva za pranje i strojeva za sušenje rublja s kapacitetom od tri ili pet kilograma, koje izrađuje tvornica »Goran« u Zagrebu, tvornica »Jedinstvo« počela je proizvodnju većih strojeva za pranje ili sušenje devetnaest odnosno trideset sedam kilograma rublja odjednom, koji će biti naročito pogodni za servise stambenih zajednica, koji se osnivaju. Ova tvornica namjerava da sljedeće godine prikaže na tržištu i prve domaće aparate za pranje suda, koji će moći da se primijene i u domaćinstvima, a i da znatno smanje troškove za radnu snagu u ugostiteljskim poduzećima i objektima društvene prehrane.

PRVIH 200 NAŠIH TELEVIZORA

»Radioindustrija« Zagreb iznela je nedavno na tržište mali radoprijemnik sa srednjim i kratkim valom, koji je zbog pristupačne cijene pogodan za širok krug potrošača, a sljedeće godine iznići će na tržište i sličan prijemnik na baterijski pogon, za ona mjesta gdje još nije provedena elektrifikacija. Već tokom 1957. godine »Radioindustrija« će proizvesti i prvih dvije stotine televizijskih prijemnika, koji se, zbog brzog razvoja televizije u posljednjem vrijeme, i zavedbi prvih domaćih programa, očekuju na tržištu s velikim interesom.

Ziva građevinska djelatnost potakla je industrijska poduzeća da ponude čitav niz praktičnih i savremenih materijala, koji će pomoći gradnji ili omogućiti da novi domovi i drugi objekti budu bolje opremljeni. Tvornica opaka »Zagorka« iznijela je već na trži-

šte nekoliko novih tipova šupljih opeka i većih montažnih djelova, koji svojom lakoćom, čvrstoćom i dobrim osobinama u pogledu toplinske i zvučne izolacije predstavljaju značajan napredak u industriji građevinskog materijala. Tvornica »Radnik« u Zagrebu i nida graditeljima novih objekata aluminijske žaluzije za prozore koji su trajniji i lakši od drvenih, a tvornica »Jugokeramika« u Požanom počela je izradu obojenih ploča za oblaganje zidova i obojenih sanitarnih uređaja. Osvjetljenje novih stanova, kancelarija, škola i drugih objekata može se također savremeno da se riješi pomoću novih vrsta fluorescentnih cijevi od 15 do 65 wata, koje proizvodi Tvornica električnih žarulja u Zagrebu.

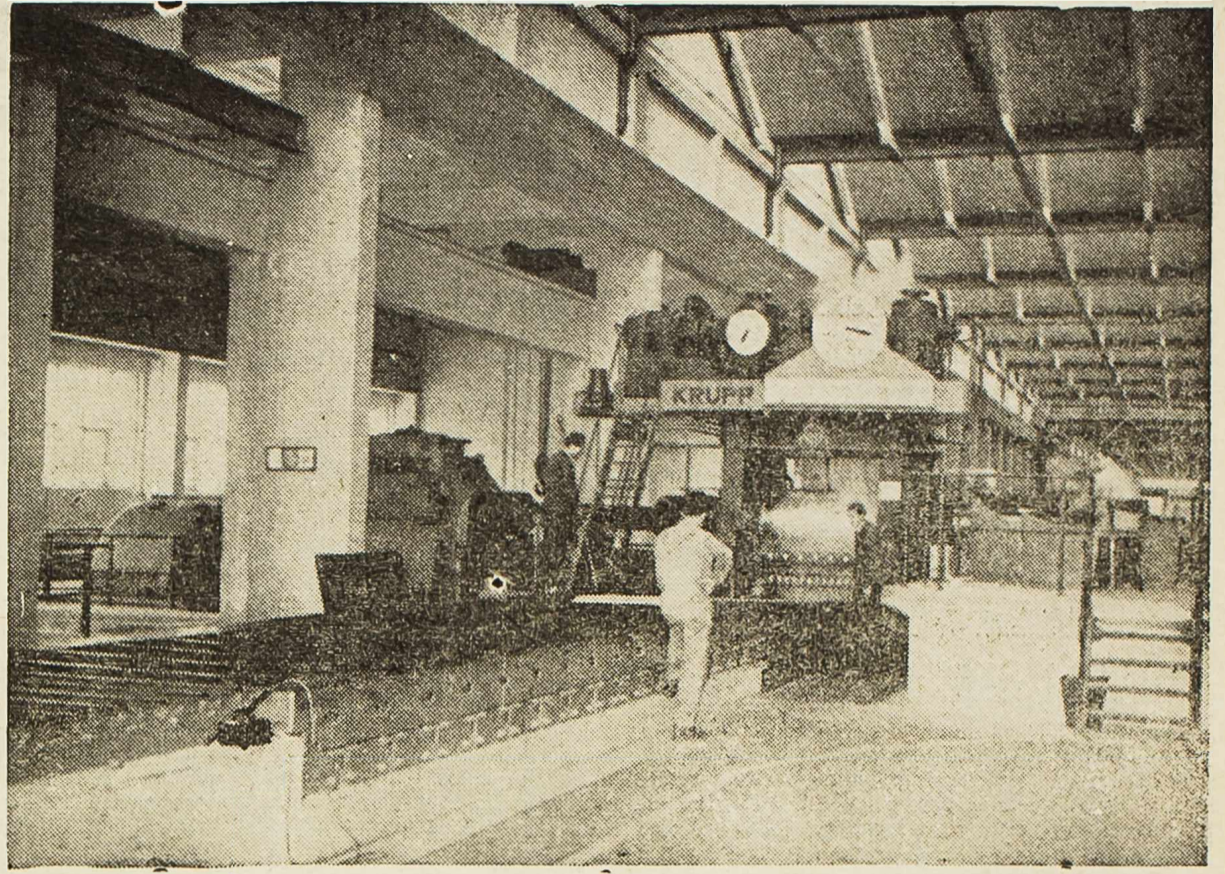
NOVE TKANINE

Mnogi tehnički noviteti u tekstilnoj industriji, koji su još nedavno bili poznati samo u inozemstvu, primjenjuju se već ove godine u našim tekstilnim tvornicama. Najvažnije nove osobine tkanina, koje se sada proizvode ili će biti na tržištu u 1958. godini su — otpornost protiv gužvanja i prokišavanja. U dvije zagrebačke tvornice »Nad. D. mić« i Tvornici za pamučnu industriju, uvodi se nov način apreture tkanine od pamuka, cel - vlekna i drugih materijala po kome se one otpovno upoće ne gužvaju. Prošuruje se, pored toga, proizvodnja ženkih bluzi, kupaćih kostima i drugih pletenih proizvoda od perlon i drugih sintetskih vlakana.

ZA DOMAĆINSTVA I PREHRANU

Kemijska i prehrambena industrija nastoje da doprinesu rješavanju jednog vrlo značajnog zadatka — olakšanje posla radnoj ženi i podizanje nivoa prehrane i higijene u našim domaćinstvima. Nekoliko tvornica izrađuje sredstva za pranje i čišćenje na bazi deterdženta, koja znatno olakšavaju ovaj posao domaćica. Tvornica »Saponiak« u Osijeku počela je izradu paste za zube uz dodatak deterdženta. Tvornica »Kutrlin« isporučuje već tržištu specijalno kemijsko sredstvo za impregnaciju tkanina, koje će omogućiti da potražai sam učine nepromočvima svoje kšne kapute i drugu odjeću.

Prehrambene industrije »Podravka« i »Kalmik« pripremaju već za ovu zimu nekoliko novih vrsta polupreradene hrane — povrća, duveć bez mesa, sušenog voća i sterilizirane voćne sokove, ekstrakt od juhe itd.; što će omogućiti da se proširi jelovnik porodice novim vrjednim namirnicama. Interesantni su također novi artikali, koje će uskoro iznijeti na tržište »Zagrebačka mljekara«, iako će oni za prvo vrijeme biti ograničeni samo na gradsko tržište i užu okolinu. Radi se o industrijskoj proizvodnji sladoleda pomoću tzv. dubokog hlađenja, što omogućuje da se on ponese kući u običnom papiru i jede tek poslije nekoliko sati. Novi su također artikali gotovi napitci od kakaoa koji će moći, da se dobiju u svakom mljekarstvu, nove vrste sireva i neki drugi artikali. b. V. Knivald

Iz »Električnog poduzeća«

DOBRI REZULTATI

Šibenik se električnom energijom snabdijeva iz dva izvora. Prvi je hidroelektrana »Jaruga« na Krki, od kojeg vodi dalekovod napetosti 15 kV, a drugi je trafostanica »Šibenik« u Bilicama (nap. 110 kV), koja prima energiju iz sistema

»Jablanica«. U HE »Jaruga« je u I. polugodštu ove godine zabilježena proizvodnja, koja za 20% premašuje najveću proizvodnju u posljednjih 10 godina. Da bi se grad Šibenik i dalje normalno snabdijevao električnom energijom, na ovoj hidroelektrani vrše se sada popravci. Nastupom ljetnih suša isključen je iz pogona jedan agregat i na njemu se vrši glavni godišnji remont, iz čega će slijediti remont drugog agregata, kao i čitavog postrojenja, kako bi hidrocentrala kod nadolazećih jesenjih voda bila potpuno spremna za pogon u čitavom kapacitetu.

Osim ovih, »Električno poduzeće« izvada još niz radova i samom gradu, kako bi omogućilo građanima što svestranije i ekonomičnije korištenje električne energije. Područje Drage je još jedino u našem gradu koje ima monofazni sistem, što onemogućava upotrebu raznih trofaznih potrošnih sprava. Sada se vrše pripreme na rekonstrukciji, tako da će Draga uskoro dobiti trofazne priključke. Tu će zajedno biti podignuta nova trafostanica. Također se vrši proširenje trafostanice kod bolnice, iz koje će se električnom energijom opskrbljivati zgrade, koje se džu na tom području. Na trafostanici sistem je rekonstruirano i čitavo područje Mandala.

Poduzeće upravo sada dovršava radove na osvjetljenju kupašta Jadrice. Na Jadrji će biti postavljena prva značajna trafostanica na našem području. Trafostanica će biti postavljena provizorno, jer za solidnije radove nema vremena, jer je sezona već na izmaku. Potpuna elektrifikacija Jadrje će se provesti tek sljedeće godine. Ovi trafostanice su dalekovodom iz Srime povezuje aluminijski vod v-

sokog napona. To je prvi pokušaj postavljanja aluminijskog voda i nadamo se, da će ovaj eksperiment uspjeti.

Uz veliko zalaganje i utrošak velikih finansijskih sredstava, »Električno poduzeće« je upotrijebilo javnu rasvjetu. U okviru tih radova se upravo vrše pripreme za postavljanje fluorescentne rasvjete u Poljane maršala Tita do obale i duž cijele ceste od bolnice do Doma nar. zdravlja.

Na periferiji je održavanje javne rasvjete veliki problem. Poduzeće gotovo svaki dan šalje službenike, da mijenjaju razbijene žarulje. Žarulje razbijaju većinom djeca, a građani, koji se jedni mogu uspješno boriti protiv te pojave, za to ne pokazuju mnogo volje.

Gradanma je poznato, da su se prije dvije godine vršile opsežne redukcije, tj. pojedini predjelima grada bio je prekratki dovod struje. To je bilo uvjetovano malim transformatorskim jedinicama i mrežom presjeka. Ove godine su trafostanice pojačane i povećan presjek gradske mreže, tako da cijeli grad ima struju bez prekida.

Zahvaljujući uspješnom radu »Električnog poduzeća« broj naših sela, koja se služe uljenicom i potroškom, sve je manji. U elektrifikaciji sela se išo najprije za tim da im se omogući ono osnovno — rasvjeta. Ekonomski napredak grada odrazio se i na selima. I u njima se osjetila potreba za čišćim i jačim energetskom izvorom od drv i potrošnja. Nedavno potpuno rekonstrukcijom čvrste trafostanice u Bilicama i postavljanjem strujomera u selima je omogućeno korištenje električne energije u sve svrhe, u koje se koristi i u gradu. (Z.)

Za naše poljoprivrednike

Treba unaprijediti sušenje smokava na našem kotaru

Šibenski kotar broji 228.000 rodni stabala smokava i s obzirom na taj broj, smokvarstvo je u ovom kotaru najjače razvijeno, jer čak i kotar Dubrovnik sa svojih 162.000 rodni stabala smokava znatno zaostaje za Šibenikom.

Međutim, takvo povoljno stanje smokvarstva u šibenskom kotaru samo je po broju, ali po zastupljenosti kvalitetnih sorta, a pogotovo po načinu njihovog sušenja i spremanja za tržište, šibenski kotar je daleko zaostao za drugim proizvodnim smokvarskim područjima. Dok u drugim krajevima stona suha smokva predstavlja oko 75% osušenih smokava, a samo oko 25% otpada na industrijsku smokvu, dotle u šibenskom kotaru od godišnje proizvodnje suh smokava, koja iznosi oko 134 vagona, otpada samo 20 vagona na kvalitetne stolne suhe smokve, ili oko 15%, a na nekvadratne industrijske smokve 114 vagona ili 85%. To je zaista strahovito nepovoljni omjer proizvodnje kvalitetnih

žeg sušenja već su samim tim postupkom pretvorene u industrijsku smokvu. Ovakvo sušena smokva ne smije se prodavati, kao stono suho voće, jer se takva smokva ne može nikako prirediti za tržište, koje uostalom ima svoje trgovinske i higijenske propise.

Sušenje smokava u klimatskim prilikama našeg primorja svakako je najjeftinije, ako se provala na suncu koristeći tople sunčane dane koji vladaju gotovo za čitavo vrijeme zrenja smokava, a to su upravo mjeseci kolovoz i rujan. Sušenjem na suncu su izložene prašini i zagađivanju od strane raznih insekata i drugih štetočina. Međutim, sušena smokva na suncu ipak ne bi mogla doći u obzir za jelo kad se zna da se ona ne kuha već izravno upotrebljava kao stolno suho voće.

Pravilno osušena smokva na suncu bez raspolovljenja ipak se može lako pripremiti da postane higijensko stolno voće. Ta zahtijeva stanoviti postupak koji nazivamo

jeme kad nestane jutarnja rosa. Svaku sortu treba posebno brati i posebno sušiti na lijesama. Pobrane smokve prenesu se u plitkim sanducima sa više pokretnih dna (da bi se spriječilo gniježđenje) do mjesta gdje će se obavljati sušenje. Trebalo bi uvesti i sumporane svježih smokava. Ako se uvede i taj napredan način kod sušenja, onda će se pogotovo popraviti kvalititet i izgled suhih stolnih smokava.

Tu je potrebna komora za sumporane, koja može biti improvizirana ili posebno građena od lakog drveta da bi se mogla lako prenositi, sauzne od žanog kubičnog metra u kojoj može stati sedam redova lijesa.

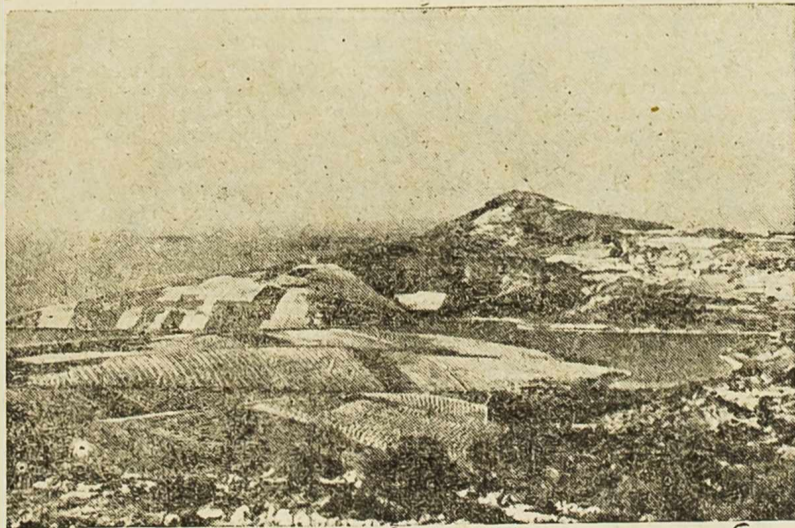
Svježe smokve se stave na lijesu s »ustima« prema gore i uguraju se na police u komori. U posebnom limenoj sumporači, koja je slična onoj kakva se upotrebljava za sumporovanje vinskih sadova, na malo žerave postavi se 5 dkg običnog sumpora i to na svak. kubični metar prostora komore, a zatim se komora zatvori. Sumporanje traje oko jedan sat, a potom se smokve izvade i po mogućnosti postave na istim lijesama na sunce. Sumporane smokve će na suncu ubrzo poblijediti. Na taj način dobiju se smokve mnogo ljepšeg izgleda.

Navečer se lijesu unašaju pod strehu ili u zatvoreni prostor, a mogu se lijesu i naslagati jedna poviše druge i u tom slučaju gornja se prekrije nepromočivim platnom ili drugim pokrovom. Time će se spriječiti padanje rosa ili kše na smokve.

Sutradan se smokve ponovo iznose na sunce dok se potpuno ne osuše, što se pozna opipavanjem. Sušenje na suncu obično traje 4 do 5 dana. Ne suše se sve smokve jednovremeno i zato treba stalno svaki dan prebrati osušene smokve i slagati ih po sortama, veličini i lijepom izgledu u posebne čiste sanduke, koji su obilježeni papirnom da bi se spriječila zaraza sa moljcem (crvom), ili ih se pak stavljaju u papirnatu natron-papirnatu vreću do otpreme u etivažnicu ili na tržište.

U šibenskom kotaru uzgaja se znatan broj nekvadratnih smokava, pa bi trebalo smokvarstvo u ovom kraju popraviti sadnjom boljih sorta i prenavrtanjem postojećih loših sa vrijednijim sortama, koje ranije sazrijevaju, a i sposobniji su za sušenje. Na taj način će otpasti dosadašnji običaj sušenja smokava raspolovljenjem.

Ing. Frano Tabain

smokava, da se bez daljnega mora pribjeći racionalnijem korištenju toliko velike smokvarske proizvodnje.

Primitivnom proizvodnjom suh smokava gubi se velika vrijednost koja se penje na milijunske štete izražene u novcu. Naime, otkupna cijena industrijske smokve kreće se od 40—50 dinara po jednom kilogramu, dok kvalitetna suha stolna smokva ima otkupnu cijenu od 60—100 dinara po jednom kilogramu.

Uzrok takvom stanju smokvarstva u ovom kotaru je u prvom redu u pogrešnom shvaćanju našeg poljoprivrednika da se svježe smokve ne mogu dobro osušiti bez raspolovljenja ploda. Netom se svježe smokve rascijepaju radi br-

etviranjem smokava. Naime, suhe smokve se nakon sušenja brzim postupkom operu u kipućoj morskoj vodi ili u običnoj vodi kojoj se doda 3% kuhinjske soli. To pranje traje samo pola minute. Suhe smokve se na taj način operu od prašine i drugih eventualnih zagađivanja. Nakon toga oprane smokve moraju se brzo posušiti i to najbolje u posebnim sušnicama kakve su postavljene u etivažnicama za preradu i doradu smokava. Tek nakon toga one se na razne načine pakuju i otpremaju za tržište.

Evo nekoliko kratkih uputa za pravilno sušenje smokava na suncu.

Prije svega smokve treba brati kad su potpuno zrele i to u vri-

Pitka voda - problem sela

Otoci i ostalo područje Dalmacije oduvijek je oskudijevalo pitkom vodom. Te iste neprilike zidaju velike brige i mnogim našim selima na kotaru.

Ne može se reći da vode upoće nema, naprotiv ona se može naći, ali je u većini slučajeva neupotrebljiva. Da bi bar koliko-toliko osigurali potrebnu količinu pitke vode, ljudi su pravili i danas grade bunare i to sa različitim uspjehom. U nekim mjestima postoje bunari koji su gotovo nepresušni. Međutim, sasvim je drukčiji slučaj u Bukovici, gdje za vrijeme ljeta presuše sva vrela i bunari i ljudi su prisiljeni da na ledima ili pak na tovarnoj stoci prenose vodu iz

velike daljine. Zbog takvog stanja bilo bi svakako potrebno graditi sabirne cisterne ili vršiti bušenja.

Dok se u nekim mjestima vodi briga takoreći za svaku kap vode, dotle se u drugim gotovo ništa ne radi da bi se ona očuvala pitkom. Obide li na pr. čovjek nekoliko bunara po našim selima ukazat će mu se slika koja doista zabrinjava. Oko bunara nalaze se čitave lokve mulja pomiješane sa stožnim izmetom. I netom padne kiša ta prljavština dospijeva u bunar kroz loše građene stijene. Ili pak ona česta pojava gdje ljudi napajaju stoku iz iste posude kojom grabe vodu. Pored toga, postoji priličan broj neogradenih bunara u kojima voda zaudara. Takvo stanje naravno pogoduje razvijanju teških crijevnih bolesti u selu.

Naši ljudi iz neznanja grad nehiđenske bunare i zagrađuju vodu. Međutim tu bi se moglo ipak nešto učiniti da bi se sadašnje stanje popravilo. Mjesne organizacije bi trebale organizirati dobrovoljne radove na popravku i čišćenju bunara. To je u nekim mjestima već učinjeno, ali je velik broj sela u kojima se na to ni ne pomišlja. Osim toga, potrebno je narodu obišnjavati nužnost higijenske zaštite putem predavanja i odgovarajućih filmova. U svakom slučaju nešto se mora poduzeti.

M. Urošević

Sestra polila brata sodom

13. o. mj. navečer Tomislav Baroković iz Devrsaka kao i obično večerao je sa obitelju u dvorištu pred kućom. Kad je htio ući u kuću, dočekala ga sestra, polivši mu izvješnu količinu sode-kaustike po licu i tijelu. Tom prilikom zadobio je opekotine po glavi i tijelu, a osobito po lijevom oku. Tom tragičnom događaju prethodile su česte svađe između brata i sestre.

Višestruki značaj izložbe „Porodica i domaćinstvo“

Od 7. do 22. rujna, na zapadnom dijelu Velešćina, održat će se prva Međunarodna revijalna izložba „Porodica i domaćinstvo 1957.“ sa Dječjim sajmom. Izložba će se održati pod pokroviteljstvom Predsjedništva Centralnog Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije i Glavnog odbora Saveza ženskih društava Jugoslavije, a u njenom organiziranju učestvuju 20 političkih i društvenih organizacija. Zadatak je izložbe da ukaže na što širu primjenu savremenih dostignuća nauke i tehnike u poboljšanju društvenog položaja žene, sa ciljem da se žena oslobodi kućnih poslova.

SERVISI PRI KUĆNIM SAVJETIMA I STAMBENIM ZAJEDNICAMA

Posjetioći izložbe najinteresantnije će biti upoznati sa zamislima, kako treba da izgledaju pojedini servisi pri kućnim savjetima i stambenim zajednicama. U okviru ovog djela izložbe bit će, između ostalog, prikazan rad servisne kuhinje. Ova kuhinja bit će opremljena modernim uređajima za pripremanje i serviranje hrane, a njen kapacitet je toliko, da bi se u njoj moglo prehranjivati više porodica.

Interesantna je zamisao organizatora izložbe, da prikažu i rad servisa za pranje, krpanje i glačanje rublja. I ovi servisi namijenjeni su većem broju domaćinstava, a osnovali bi se pri kućnim savjetima, stambenim zajednicama i tvornicama. Praonica za pranje rublja bit će opremljena strojem za pranje i sušenje rublja, zatim boilerom kao i drugim potrebnim aparatima. Jedna takva praonica mogla bi zadovoljiti potrebu stana za jedne četverokratnice. Osim toga, praonica bi imala i uređaje za glačanje rublja. Jednom riječju, domaći, čiji bi kućni savjet organizirao ovakav servis, najteži kućni posao pao bi se na leđa.

U ovom dijelu izložbe bit će prikazane i mogućnosti organiziranja specijalnih radionica za krpanje i šivanje rublja. Smatra se, da bi ove radionice, naročito, bile pogodne za pružanje pomoći seoskoj ženi. Preko takvih radionica seoska žena bila bi u mogućnosti naučiti da sama krpa, šije i popravljiva odjeću. Osim toga, radionice bi mogle poslužiti i kao centar za organiziranje tečajeva šivanja na selu.

SERVISI ZA POPRAVKU U DOMAĆINSTVU

U posebnom dijelu izložbe organizatori namjeravaju prikazati i jedan demonstracioni servis za popravku u domaćinstvu. Organiziranje ovih servisa zamišljeno je tako, da bi se oni osnovali kao samostalna privredna poduzeća na

teritoriju jedne općine, ili pri stambenim zajednicama. Postoji, također, i mogućnost organiziranja jednog centralnog republičkog servisa, koji bi bio opremljen pokretnim radionicama. Ove radionice bile bi smještene u vozilima i njihovi stručnjaci bi na licu mjesta vršili popravke raznih kućanskih aparata. Organiziranjem takvih radionica postiglo bi se pojeftinjenje cijena usluga, jer bi u tom slučaju otpali troškovi transporta.

Pod nazivom »Savremeno odijevanje i obuća« na izložbi će biti izloženi i modeli odjeće i obuće, koji najbolje odgovaraju zaposlenoj ženi. U vezi s time, tvornicama, koje će izlagati svoje proizvode, preporučeno je, da u ovom dijelu izložbe prikazuju najpraktičnije proizvode konfekcije, trkotaže, zatim razne desene tkanina, kao i modlu obuću, koji najbolje mogu zadovoljiti potrebe i ukus zaposlene žene.

PRIPREMANJE POLUGOTOVIH JELA I KULTURNO TRGOVANJE

Nema sumnje, da će na veliko interesiranje posjetilaca izložbe, naći i prikaz rada servisa za prodaju polugotovih i gotovih obroka. Ovaj servis bit će opremljen modernim kuhinjskim uređajima, zatim posudom za raznošenje hrane po kućama, kao i toplinskim i rashladnim uređajima. Servis će, također, biti opremljen i aparatima za konzerviranje hrane — povrća i voća. U jednom ovakvom servisu potrošač je u mogućnosti da, između ostalih namirnica, može kupiti, na primjer, i očišćeno voće i povrće i t. d.

U uskoj vezi s ovim dijelom izložbe, organizatori namjeravaju prikazati, kako treba da se sprovođa kulturno i brzo trgovanje. U trgovinama kolonijalnom robom, prodavaonima kruha, i mesnicama, koje će poslovati na izložbi, posjetilac će se uvjeriti u mogućnost organiziranja takve trgovine na malo, koja bi u svakom pogledu zadovoljila njegove zahtjeve i potrebe. Sve ove prodavaonice bit će opremljene najmodernijim uređajima i prodavat će artikle već izmjerene i upakovane. Osim toga, u ovom dijelu izložbe bit će prikazano i poslovanje »ekspresnih« prodavaonica, u kojima potrošač za vrlo kratko vrijeme može obaviti kupovinu željenih namirnica.

NJEGOVANJE BOLESNIKA KOD KUĆE

Poseban dio izložbe bit će posvećen prikazivanju mogućnosti organiziranja zdravstvenih servisa, koji bi obavljali svoj posao u sklopu bolnica i zdravstvenih ustanova. U ovim servisima radile bi kućne njegovateljice, žene, koje su zavr-

šile tečaj Crvnog križa, a u kombiniranim servisima bile bi zaposlene još i bolničke sestre. Mogućnosti korištenja ovakvih servisa, došle bi do izražaja u svim onim slučajevima, gdje je bolesniku potrebna samo jutarnja i večernja njega.

Smatra se da bi organiziranjem takvih servisa, zajednica mogla uštedjeti znatna materijalna sredstva, jer bi usluge servisa a odnosu na cijene bolničkih usluga, bile znatno niže. Osim toga, svakako, da bi poslovanjem ovakvih servisa bio osjetno ublažen i problem nedovoljnog broja bolesničkih kreveta u bolnicama.

Jugoslavenski Crveni križ već je organizirao nekoliko takvih servisa. I kao što se je i očekivalo, dosadašnja iskustva pokazala su svu opravdanost i korisnost takvih servisa, jer u svakom pogledu odgovaraju svojoj namjeni.

DJEČJI SAJAM

Kao sastavni dio izložbe »Porodica i domaćinstvo 1957.« bit će organiziran i Dječji sajam. Prerko ovog sajma organizatori žele prikazati sadašnje stanje staranja o djeci i ukazati na mogućnost daljnijeg razvika u toj oblasti društvenog života. U vezi s tim, i paviljon u kome će se održati Sajam ot će stilski i sadržajno ureden tako, da bi kao cjelina mogao ostaviti određeni utisak i na najmlađe posjetioce.

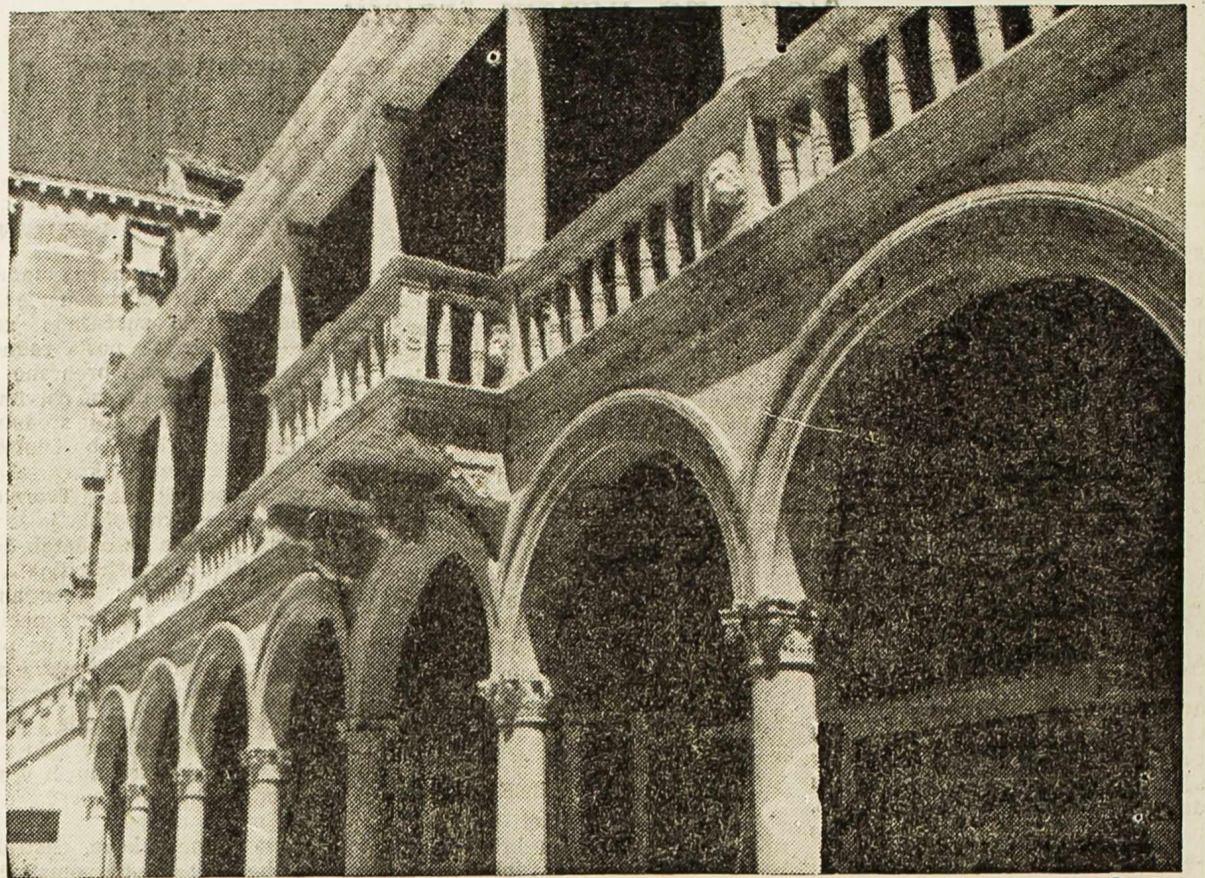
Izložbeni prostor sajma bit će podijeljen u četiri dijela. U prvom dijelu roditeljima će se pružiti prilika, da se upoznaju sa sredstvima, koja pozitivno utječu na odgoj djece, zatim sa materijalnom brigom društva za najmlađe, kao i mogućnostima pravilnog organiziranja slobodnog vremena kod djece.

Četvrti dio izložbe namijenjen je isključivo zabavi najmlađih posjetilaca. U ovom dijelu sajma bit će održane razne kulturne priredbe i »Dječja modna revija«.

PRIVREDNI ZNAČAJ IZLOŽBE

Ova velika izložba, koja se prvi put organizira kod nas, bit će i od velikog privrednog značaja. Ona će ukazati na široke mogućnosti organiziranja raznih servisa i nabavku potrebnih uređaja za njihovo poslovanje. S druge strane, to će biti u neku ruku, i revija dosadašnjih dostignuća naše industrije, koja proizvodi robu za široku potrošnju, i putokaz u kom pravcu bi u buduću industriju trebala usmjeriti svoju proizvodnju. Ovom svemu treba još dodati i pedagoški značaj izložbe, jer će posjetioci imati prilike mnogo šta da nauče preko demonstracionih prikaza izložbe.

V. T. Čina

Iz kulturne prošlosti Šibenika

Kroz čitavo X. stoljeće dalmatinski gradovi su bili u vlasti Hrvatske, ali u prvom polovici XI. st. to više nisu bili. Da bi se Hrvati mogli osamostaliti i postati neovisni od dalmatinskih grofova, oni podižu svoje vlastite gradove, što je iziskivalo veliki napor i samoprijegor. Prvi je bio podignut Nin, a zatim Biograd, dok se u Zrugu skoj županiji podiže tvrđava (castrum) Šibenik u vojno-obrambene svrhe. Geografski smještaj udario mu je taj pečat i on je to ostao do danas. U to vrijeme grad se zove »Šiben« gradova, kao Drid kod Trogira, Solin itd., ali nijedan nije mogao konkurirati Šibeniku. Šibenik je imao najviše mogućnosti, da se razvije. Nasejlen je hrvatskim življem, što je za njegovu povijest veoma značajno, ako se uzme u obzir, da su drugi dalmatinski gradovi (Split, Dubrovnik i dr.) u vjelič doseljenim romanskim stanovništvom.

Iznad gradskih krovova strši kupola katedrale, za koju kaže naš arhitekt Č. M. Iveković: »Ne sa novijanstina nego i konstruktivna jezgra katedrale nema premla u čitavoj Evropi, a niti na Bliskom Istoku«. Arhitekt T. G. Jackson ističe: »Iako ima ljepih krkava s druge strane Jadrana, teško bi se koji mogla uporediti u osobnosti konstrukcije sa šibenskom. Ne samo u Italiji, nego u cijeloj Evropi ne bi se mogla naći, crkva tolike veličine u konstrukciji, pr. čemu nisu upotrebljene ni opeke, ni drvo, nego samo kamen četverac, mramor i kovina. Opće je dojam unutrašnjosti, katodralne veličanstven. Ja ne poznajem drugog objekta te veličine, koji je podoban tako delovati na srce. Taj dojam dolazi od jednostavnosti, visine svodova i koraa«.

Iako je Šibenik bio građen i namijenjen vojno-obrambenom cilju, ipak se mnogo razvijao i u kulturnom pogledu. Nije ostao po strani, kada su počele prodirati ideje humanizma i renesanse u drugoj polovici XV. stoljeća. Mnogi obrazovani Šibenčani prihvatili su humanističku ideologiju. To se osobito osjetilo u književnosti, tako da je Šibenik u XVI. i XVII. stoljeću odgrao veliku književno-kulturnu ulogu u životu Srednje Dalmacije.

Među prvim humanistima Dalmacije uopće javlja se Šibenčanin Juraj Šižgorić sa svojim prvom tiskanom zbirkom pjesama na latinskom jeziku. Potječe iz ugledne šibenske porodice. U Padovi je stekao humanističko obrazovanje i doktorat prava, što u svojim pjesmama i spominje, »da su ga pravne nauke zavela s muzom«. Iako je duže vremena proveo u Italiji, nije se otudio od svojih naroda i jezika, kao što je to bila praksa prvih humanista, koji su čak pezirali svoj materni jezik. On je, istina, pisao na latinskom jeziku, ali je neobično cijenio naše narodne pjesme, običaje, o kojima je i pisao. Svoje glavno djelo »De situ Ilyriae et civitate Šibenici« (1487.) posvetio je svome rodnom gradu, u kome se slavi. U tom djelu naziva se jedno veoma interesantno poglavlje, u kome govori o našim narodnim pjesmama, koje se pjevaju u svatovima, u kolu, na sprovodu, kad se vrše poljski radovi, kada se tješti ulje i kada zaljubljeni mađe iskazuje svoju ljubav odabranoj ženi. S pravom se može reći, da ovo djelo ima geografsko-folklori-

stički karakter. Naše narodne pjesme upoređuje s klasičnim primjermima i smatra ih boljim i vrijednijim. Oštroumnije od »Solonovih zakonaa, misli Njume Pempolije i Pitagorinih poukaa. Preveo ih je na latinski jezik. To je bio prvi pokušaj u Evropi, ali je izgubljen. To veoma oduševljenje za narodnu poeziju dokazuje nam, da je Šižgorić bio veoma ljubitelj i poznavac naše narodne poezije, što je bila rijetkost u doba humanističke znanstvenosti.

Njegove latinske elegije i ode (Elegiae et carmina, Mleci 1477.) stekle su veliko priznanje u Italiji. O tome piše s ponosom i naš pjesnik »Jud te«, Mark, Marulić, Splićanin. U djelu »De Šiben. censu agrorum vastatione« opisuje napadaj Turaka na šibensku okolicu. Koliko se osjećao rodoljub, zanašao se mislju, da će i sam pektor Apolonov zamjeniti mačem, a pravne knjige strom. Iako je posjedovao veoma veliko znanje, osjećao se nezadovoljan, jer je našao na mnoge nepravde. To svjedoči njegova pjesma »Ad Simonem Dificum theologum«, u kojoj govori o svima životu u nepravdama, koje je doživio.

Mladi od Šižgorića bio je Ivan Polkarp. Dugo god na je proveo u Italiji. I on se bavio književnošću. Pisao je, ali na latinskom jeziku. Proučavao je gramatiku, povijest i filozofiju. Kao dom književnik u vojnim filozofskim pogledima pokušao je stvoriti religiozni ep o stvaranju svijeta. Sa sadržajne strane ovo djelo je veoma teško, ali također dovoljno nepročitano. Vrijedniji mu je komentar Donatovoj gramatici, zatim piše o etici Seneka mladje od Korđove. Proučavao je povijest Dalmacije, dok drugom njegovim radovima nije se moglo učiti u trag.

Pjesnik Petar Divnić nap sa je na hrvatskom jeziku pjesma »U pohvalu od grada Šibenika«, u kojoj veliča grad. U njegovim ostalim pjesmama prevladava duhovni karakter. To nam može poslužiti kao dokaz, da je pokušavao ići stopama Marka Marulića. U ostavštini D. Marka Zavorovića ostao nam je spis, u kojem je obradio povijest Šibenika do dolaska podmetačke vlasti i povijest Dalmacije, zapravo Hrvatske do Sigismundove smrti 1473. Smatra se, da to djelo nema baš neku naročitu vrijednost. Došao je u sukob s metlačkom vlašću, pa je bio prognan iz Šibenika i nastanio se u Ugarskoj.

Osobito je bio značajan Šibenčanin Antun Vrančić. Bio je veoma obrazovan čovjek. Škole je svršio u Šibeniku i Padovi. Poznat je kao diplomat. Veći dio svoga života proveo je u Ugarskoj, gdje je doživio velike uspjehe. Proslavio se različitim geografskim i historijskim djelima. Vrančić je počeo pisati na hrvatskom jeziku, a kao dokaz nam služi jedna »Moltva« uvrštena u »Nauku kršćansku« svrga mještanina Mrnavića. Kasnije je pisao pjesme na latinskom jeziku. Svoje pjesme je izdao u Poljskoj. S Poljacima je stajao u uskim vezama. Vršio je različite odgovorne dužnosti. Bio je tajnik Ivana Zapolje. Kao njegov tajnik djelovao je u različitim političkim misijama. Istaknut je kao humanista, ljubimac žena, slobodnih je nazora, kako je tada bilo svojstvo, no pravim humanistima. Dolazio je u dodir s istaknutim ljudima, me-

đu ostalima s Erazmom Rotterdamskim, Melachtonom, a od naših s Nikolom Zrinjskim, banom Đurom Draškovićem i dr.

Njegov nećak Fausto (1551. do 1617.) mnogo više je dao na hrvatskom jeziku. Poznat je bio kao leksikograf. Sastavio je rječnik na pet jezika (latinski, talijanski, »dalmatinski«, njemački i mađarski). Ovaj rječnik izdan je u Meci 1595. »Život nekoliko izabranih dječaka je njegovog biografsko djelo, koje je pisao na hrvatskom jeziku. Pisao je i povijest Dalmacije, ali se ne zna, da li je pisana na hrvatskom jeziku ili kojom drugim, jer je s njim zakopana, prema vlastitoj želji.

I Faustov otac imao je smisla za književno stvaranje. Stvorio je zbirku poznatu pod imenom »Šibenska pjesmarica«. U toj zbirci nalazi se zablježena počakavna pjesma Mavra Vetranovića pod naslovom »Prilika od zedna jelna«. M. Še vrančić (rod. oko 1507.), brat Antunov, poznat je po tome, što se mnogo interesirao za hrvatsku književnost. Živio je sa svojim bratom u Ugarskoj.

Tadašnja kritika najviše je isticala Ivana Tomka Mrnavića (1580. do 1639.), premda mu baš to priznanje ne bi pripadalo u potpunosti. Istina je, da se dosta bavio književnim radom. Njegovi suvremenici previse su cijenili njegov rad, premda on nije bio takav, što je utvrdeno kasnijim analiziranjem njegovih djela. Bio je čestoljubiv, a u književnosti je više djelovao kao književni pustovar. U njegovim djelima našlo bi se i krivotvorina (»Život sv. Justinijana«), a bilo je i plagijata (»Životopis bana Petra Brslavića«), što ga je izdao na latinskom jeziku. Dosta je pisao i na hrvatskom jeziku. Poznata su mu djela »Život Margerite blažene djevice« (Mleci 1613.), »Život M. Galene« (Rim 1627.). Ovo djelo pisano je u stihovima. Djelo ima rudioljubni karakter. U njemu izražava svoju radost zbog sreće svoje dolovine, a ujedno žali zbog njenog ropstva. Najvažnije djelo smatra se »Osmančić« (Rim 1631.). To je stvar tragedija pisana u dvanaestercima. U njoj je više dao historijske prikaze, a manje dramske radnje.

U Šibeniku se rodio prvi naš do danas poznati kompozitor Ivan Lukačić (1574.—1658.). Bio je dugo god na gvardijan franjevačkog samostana u Splitu. Poznata mu je zbirka »Sacrae cantiones« za više glasova. Ovo djelo je značajno do tome, što se ubraja u prva muzička djela ranoj baroka zdanja kod nas. Objavljeno je poslije četveroglasnih madrigala (1551.). Andrej Petrić s otoka Cresca. Djelo je sačuvano do danas samo u jednom primjerku, a nalazi se u Državnoj knjižnici u Berlinu.

Isto tako cvjetala je i arhitektura u Šibeniku. Katedrala, uz ostale građevine, predstavlja remek-djelo, kako ističu poznati arhitekti. Svakako da veliki priznanje pripada Jurju Dalmatincu, koji je pored svojih djela, uspio odgojiti jednu generaciju domaćih talenata.

Ako se prenesemo u ono razdoblje, onda možemo s pravom reći, da se Šibenik u kulturnom pogledu razvijao i prihvaćao ono, što je odgovaralo duhu vremena i time došao u red istaknutih dalmatinskih gradova. A. Č.

Nove knjige i publikacije

BRANKO V. RADIČEVIĆ: ČETVRTA NOĆ

Roman u izdanju »Stožera«, Beograd, 1957.

Iako je rat neiscrpna tema, jer su u njemu ljudske čuđi i strasti najrazvijenije, jer se u njemu provjerava vrijednost čovjeka i ljudskog uopće, pisci se često vraćaju ratnoj tematici. Dva su glavna razloga: ili je doživljaj rata toliko obubijlo piščevu svijest da on ostaje neraskidivo vezan za svako kasnije osjećanje i viđenje svijeta, ili su zbivanja u ratu pedesna za najslobodnija i najsmjelija psihološka građenja. Branko V. Radičević svakako zna za zasćenost naše čitačke publike ratnim temama, pa i ipak se vraća tome vrelu osjećajujući da može dati svoj doprinos osvjetljavanju ljudi, onih koji su uzrok i posljedica rata. Zaista, u ovoj knjizi ratne strahote i užasi ostaju u dalekoj pozadini, gotovo ih i nema na vidiku, pa su u prvom planu ljudi koji na izmaku rata doživljavaju nekoliko noći straha u paničnom bjekstvu pred onima koji ih slijede i nose u ruci mač pravde. Ta šaka bijednika dož vliava one dijelove života prošlog života koji su ih sačinili ubicima.

Radičević oživljava nezaboravne likove star-h nosača i njihovog prokletinskog života. Igra starog i mladog nosača na stepeništu četvorospratnice demonska je i najubjedljivija patnja cijelog romana. Takvih dijelova ima više u ovoj knjizi i oni pojedinačno izvrgavaju ruglu zlohotu ljudsku sudbinu, put iskušenja i stradanja, put sagrešenja i predavanja davolu. Radičević ismijava okupatorsku paradu, potsmijeva se soldatskoj obuci, ciničnom satirom šiba glupavost i

tupavost tih vojničina koji su u tuđu zemlju došli kao mjesečari i haraju po njoj za tuđu volju i interese, istovremeno izvijavajući podmukle strasti u sebi i oživljavajući mutne taloge svoje prošlosti. Ali nije samo zato ova knjiga interesantna od početka do kraja. U njoj je divan pjesnički, snažan jezik, pisac je osjetio one vrijednosti našeg jezika koje najubjedljivije djeluju u kratkom metaforičnom spregu. Naravno, pisac je alegoriju o nekim sudbinama svojih junaka uskladio u jednu proširenu metaforu i osudio osvajačke pohode svih vremena, slaveći epsku snagu naših naroda koji su, birajući između dva izlaza, između ropstva i slobode, smrti i života, uvijek se opredjelivali za slobodu i život i te blagodati, plaćali svojim glavama svijesni da sam ta cijena može da otkupi spokojstvo mira. U tom smislu ovaj Radičević roman je novo viđenje rata i snažna slika njegova, data u odgovarajućem jezičnom izrazu.

GUSTAV FLOBER: GOSPODA BOVARI

u izdanju »Zore«, Zagreb, 1957.

Slavni francuski pisac, jedan od najboljih stilista našeg vremena, ostavio je najbolje svoje djelo, »Gospodu Bovari«, kao društveni roman izuzetne vrijednosti. U svojoj vrijeme Flober je imao grdne muke sa francuskim građanima i malograđanima koji su se gnušali njegove teme: ljubavi koja prijeti da razori građanski bračni sklad. Pa i dočimje, Floberov roman izazivao je sukobe i mišljenja. Malograđane je uzbuđivala smjelost piščeva da zaviri u najintimnije odnose čovjeka i žene, da otkrije licemjerstvo koje se prikazuje svi-

jetu pod maskom lojalnosti, da otkrije jednu vještačku atmosferu građanskog života, u kojoj se prikrija pravi nemoral. Za Floberov roman naša se čitačka publika uvijek interesirala i ovo najnovije izdanje potvrđuje da je taj interes nesmanjen. Međutim, za naše čitaoce Floberov roman manje je interesantan kao analiza društvenih odnosa u Francuskoj onoga vremena, a više kao izvanredan prikaz ljudske psihologije. Čak ni sama fabula, koja je okosnica djela, i koja se često učini važnija i od obrade ili forme, i od onoga što leži ispod same kore zbivanja i događanja, nije u ovome romanu i toliko važna mada je i zanimljiva i uzbuđljiva. Važan je Floberov prodor u svijest i potsvijest čovjeka na početku modernog »atomskeg doba« u finu složenost psiholoških i duševnih stanja koja su daleko uzbuđljivija od same fabule i koja ustvari sazdavaju čovjekovu ličnost. Flober kao psiholog i kao stilista prvog reda naći će uvijek čitaoce.

Miodrag Maksimović

Jeste li podmirili pretplatu?

Novi savjeti potrošača

Na sastanku Savjeta za privredu NO-a općine Šibenik izabrani su novi savjeti potrošača u sedam privrednih organizacija. O njihovom izboru prethodno je raspravljeno na jednom od sastanaka Općinskog odbora Socijalističkog saveza. Do izbora novih savjeta uslijedilo je zbog toga, što je dosadašnji savjet ma istekao mandat. U trgovačkim poduzećima na području šibenske općine ukupno je izabrano 63 lica.

Uskoro elektrifikacija Jadrije

U toku ovog mjeseca kupalište Jadrina bit će elektrificirano. Priprema radova za elektrifikaciju kupališta započeli su otprilike prije dvije godine. U toku radova iskopano je više desetaka jama od Srime nakon čega je na toj relaciji postavljen dalekovod. Radovi su bili izvjesno vrijeme obustavljeni, jer je poduzeće Elektrošrbija zaključilo u isporuci transformatora. Međutim, kako se doznaje, transformator je ovih dana stigao pa se očekuje da će za desetak dana na kupalištu biti pušteno električno svjetlo. Na taj način jedan gorući problem, na koji se već duže vremena čekalo, bit će konačno riješen.

Uključivanje novih učenika u privredu

U novoj školskoj godini, prema obavještenjima Komisije za uključivanje učenika u privredu, bit će primljeno oko 140 novih učenika na izučavanje raznih zanata. Metalna i građevinska struka primate najveći broj takvih učenika, dok će ostali zanati prema momentanoj potrebi uzeti, na izučavanje izvjestan broj učenika. Prednost kod prijama imat će djeca palih boraca i žrtava fašističkog terora. Očekuje se da će spomenuta komisija svoj rad završiti do kraja ovog mjeseca.

Veće pantomimike

Sutra navečer na ljetnoj pozornici nastupit će trupa zagrebačkih pantomimičara, članova amaterskog kazališta KUD »Josip Medved«. Članovi tog ansambla priključat će šibenskoj publici tri predstave domaćih autora. Na programu sutrašnje priredbe nalaze se »Pepo u vjeogradu«, »Dvoboje« i »Turica«. Režija je povjerenja Joži Puziževiću. Priredba počinje u 20 sati.

Sa tržnice i ribarnice

Poljoprivredna poduzeća u gradu u dovoljnim količinama snabdjevaju nasu tržnicu svim vrstama voća i povrća. Jedno se osjeća nedostatak limuna, čija količina zavisi od uvoza. Nekim artiklima se cijena neznatno povećala kao grožđu od 93 na 100, bjeom luku od 100 na 120 i jajima od 14 na 16 Dn, dok je pojeftnio krumir od 28 na 20-24 i paprika od 38 na 35. Ostali artikli se prodaju: jabuka po 60, kruške 60, orasi 200, breske 160, lubenice 28, lmun 160, kaputa 26 i rajčice po 36 Dn kg.

Prije nekoliko dana je opet nastupio mrak, pa su na ribarnicu dovezene velike količine bukava i plave ribe. Cijena bukava se kretala od 30-150, srdelama od 80 do 120, dok su se lokarde prodavale po 200 i struni po 140 Din kg.

GRADSKA KRONIKA

Razgovor sa carinicima

Smanjen uvoz poklon paketa

Naš suradnik posjetio je službene šibenske carinarnice, koji su mu u nevezanom razgovoru iznijeli neke probleme sa kojima se oni susreću prilikom vršenja dužnosti. U početku je bilo govora o poklon paketima.

U posljednje vrijeme, rekli su nam u carinarnici, sve više se osjeća tendencija opadanja uvoza tih paketa. Dok su ranije svakodnevno stizali veliki »kašuni« tje-

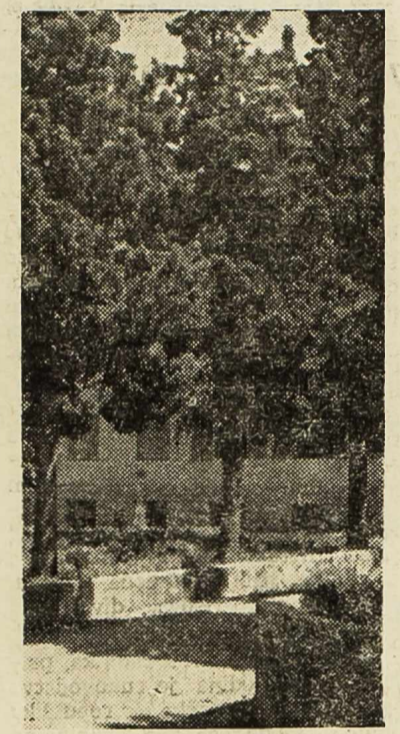
kojma sve stranke nisu dobro obaviještene. Paketi se otvaraju u prisustvu primaoca, koji tom prilikom može postavljati primjedbe.

Razgovor se potom nastavio o uvozu ostale robe.

— Ni kod uvoza ostale robe nema nekakvih naročitih teškoća, a koliko ih i bude, onda ih stvaraju sami građani, koji na svoj način tumače pojedine carinske propise. Oni ogorčeno protestiraju kad saznaju da moraju platiti carinu. Evo jedan karakterističan primjer. Građanin N. otišao je u posjet svojim rođacima u Italiju. Kod njih se zaposlio, a s novcem koji je zaradio kupio je »Vespu« i uvezao je u našu zemlju. Ostao je zaprepašten kada je saznao, da mora platiti carinu. Pozivao se na propis da se carina ne plaća na robu koja je kupljena od vlatitih sredstava onog lica, koje se nalazi u stranoj zemlji na specijalizaciji. Dakle, svi su uvjeti bili ispunjeni, jedino što građanin N. nije bio na specijalizaciji. Da se ne bi dogadali slični slučajevi, bilo bi dobro da se zainteresirana lica prije sklapanja »poslova« obrate carinarnici.

Bilo je riječi i o nekim problemima koji se pojavljuju prilikom kontrole uke.

— Trgovački brodovi, koji saobraćaju s inozemstvom, u luci pristaju na više mjesta u Crnici, na Šipadu i Rogaču, dakle na jednom dužem pojasu operativne obale. Upravo to otežava pravilnu kontrolu u luci, a raznim besposličarima omogućava da se približe stranim brodovima i da od mornara naprosto isprose bezvrijedne predmete i to većinom cigarete. Od svega toga imaju neznatne materijalne koristi, ali zato u velikoj mjeri ruše ugled našeg grada i zemlje. U tom pogledu se naročito ističu djeca. Ona se kreću ulicama bez nadzora roditelja, u većim grupama žure za stranim mornarima, vuku ih za džepove tražeći novac ili gumu za žvakanje. Za takve prekršaje roditelji su više puta bili pozivani u Lučko povjereništvo, ali se stanje nije popravilo. To je jedna pojava kojoj bi svakako trebalo stati na kraj i to što prije.

stenine većinom za Zlarin i Zablac, sada međutim takvih pošiljaka uopće nema. To je zbog toga što one nisu rentabilne, jer se kod nas tjestenina dobije jeftinije, a i svježija je. U poklon paketima se pretežno nalazi tekstil i kod njihovog uvoza gotovo i nema teškoća, osim nešto u vezi s novim tarifama o

Stranim brodovima se često približavaju i čamci. Naši organi tom prilikom interveniraju, ali se i jesnici čamaca veoma drsko odnose prema tim organima. Ozbiljnih carinskih prekršaja nema, jedino što mornari ponekad pokušavaju da prokrijumčare kakvu robu, ali u »poslu« nemaju gotovo nikakvog uspjeha, jer su u tome pravovremeno spriječeni.

Mislimo da bi se ovi prekršaji mogli potpuno iskorijeniti kad bi se luka ogradila i povećao broj ljudi, koji vrše kontrolu — rekli su na kraju razgovora s našim suradnikom službenici šibenske carinarnice. Z.

Seminar za rukovodioce financijskih službi

U Šibeniku se ovih dana održavao seminar za proučavanje novih financijskih propisa. Seminaru su prisustvovali rukovodioci financijskih službi narodnih odbora kotara i nekakvih općina iz cijele NR Hrvatske.

Niz novih propisa, u kojima su razrađene promjene u raspodjeli ukupnog prihoda privrednih organizacija za 1957. godinu, plaćama radnika, osnovnim sredstvima i knjigovodstvu, a koje promjene su osvojene u načelu Saveznom društvom in planom za 1957. godinu, ponukala su Državni sekretarijat za poslove financija NR Hrvatske, da pozove na taj seminar one rukovodeće službenike narodnih odbora pod čijom upravom će financijski službenici NO-a vršiti na terenu kontrolu pravilnosti primjene tih propisa od strane privrednih organizacija. Predavači službenici Državnog sekretarijata nastojali su, da za vrijeme trajanja seminara detaljno obrade cjelokupnu materiju novih financijskih propisa uz izradu praktičkih primjera (sastava periodičnog obračuna privrednih organizacija primjena u kontnom planu itd.).

Iz razgovora s učesnicima ovog seminara vidjelo se, da su oni zadovoljni s izlaganjima predavača, te da su ovim seminarom dobili zaočaknu cjelinu novih financijskih propisa, što će im umnogome pomoći kod savlađivanja njihovih zadataka. Većina učesnika namje-

rava po povratku obraditi s ostalim službenicima financijskog sektora svog Narodnog odbora cjelokupnu materiju koja je obrađivana na tom seminaru.

Cijelu organizaciju seminara (osiguranje dvorane za predavanje, smještaj i prehranu učesnika) izvršio je Narodni odbor kotara Šibenik na opće zadovoljstvo in cijelosti svih učesnika. Posebno treba pohvaliti organizatore što su omogućili učesnicima seminaru kolektivni posjet TLM »B. Kidrič«, kao i organiziranje izleta na slapove Krke i u Vodice.

Poginuo od struje

14. o. mj. smrtno je stradao u tvornici lakih metala »Boris Kidrič« 17-godišnji Miljenko Malenica pok. Paška, rodom iz Danila Birnja. Pokojni Malenica radio je tog dana na presi i u jednom momentu srušio se mrtav. Kako se u početku nije znalo za uzrok smrti, to je pozvan ekspert za sudsku medicinu iz Zagreba, koji je utvrdio da je radnik poginuo od struje. U vezi s tim organi Sekretarijata za unutrašnje poslove vode izvide da ustanove kako je došlo do tog slučajaja, kad je prethodno utvrđeno da je uzemljenje veoma dobro provedeno.

Izvađena je iz mora vrijedna narukvica

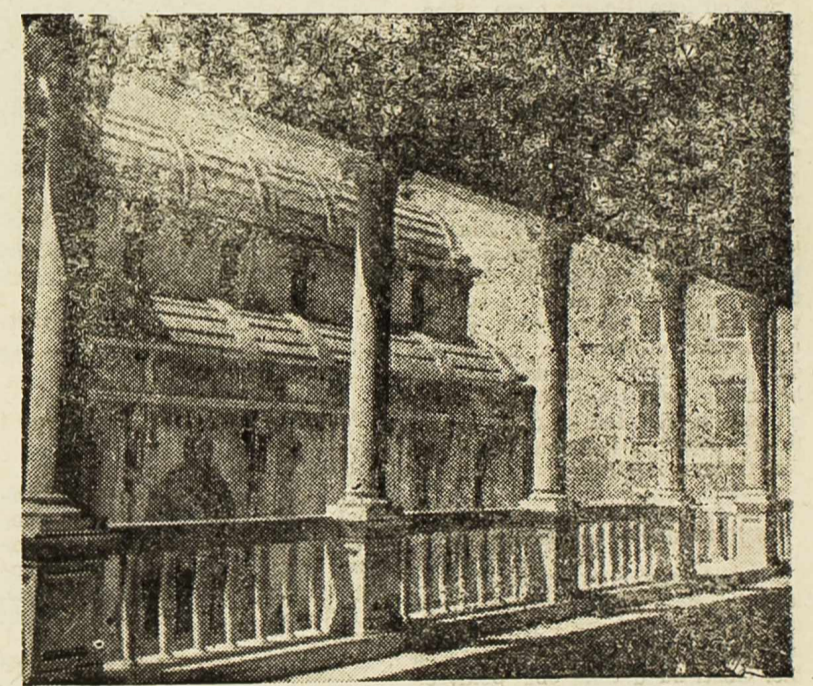
18. o. mj. u 18,30 sati je na šibenskoj obali, kao i svakoga dana u taj sat, bilo vrlo živo: nosači i putnici su se gurali s koframa kroz redove šetača i prolaznika, a bilo je i onih radoznalih, koji, eto, samo iz običaja stalno dočekuju brod. Tu se našla jedna prodavačica narodnih rukotvorina, koja je došla u brod i pokazivala strancima svoje radove. Oni su ih razgledavali, divili im se, ali su malo kupovali. I Nijemca Emund Kristina je razgledavala predmete. Nije se odlučila da ih kupi, povukla je ruku ne osjetivši u gužvi da je nešto zapelo za ogradu, kad je trgne nečiji glas. Čovjek koji je stajao ispred nje pokazao joj je prstom na ruku i zatim u more. Naime, vrijedna zlatna narukvica je pala u more.

Upravo tada je šetao obalom Vice Lokas, radnik poduzeća »Dane Rončević«. Evo, što on o tome priča: »Šetajući obalom, opazio sam gužvu. Požurio sam tamo. Neda-leko obale stajao je čamac u kojem se je jedan mornar svlačio u namjeri da skoči u vodu. Požurio sam dalje. Tamo sam saznao, da je nekoj strankinji s broda »Mostar«, pao u vodu zlatni sat, i da je onome tko ga izvađi obećana nagrada od 200 maraka. Brod je čekao 2 minute, a kad se vidjelo da mornar nije uspio, zaplovio je dalje. Odlučio sam da ja okušam sreću. Istina, bio sam jako uzbuđen. Možda zbog velikog mnoštva koje me je promatralo, ili... Stavio sam na lice »masku« i zaronio. Do dna uopće nisam došao, jer mi je »maska« pala sa glave. Isplovao sam na površinu i posudio drugu »masku«. Opet sam zaronio. Dno je bilo malo zamuljeno, ali ipak dovoljno vidljivo. Ubrzo sam se morao vratiti, jer mi je ponešto stalo zraka. Spremao sam se da zaronim treći put. Točn, sam obaviješten o mjestu, gdje je predmet pao i — uspio sam. Iza jednog kamena sam primjetio svjetlacu. Zaplavao sam u tom pravcu i izvadio, ne sat, kako sam bio obaviješten, već zlatnu narukvicu. Upravo sam se spremao da zaplavam prema ladi, kad u glavi osjetih težinu i pritisak. Jedva sam se popeo na ledu. Iz nosa mi je curila krv«.

Izvađena narukvica je od čitog zlata, teška 60 grama, a cijeni se na vrijednost od oko 75.000 dinara. Lokas za nagradu traži 20.000 dinara. Vlasnica, međutim, nudi 10% od vrijednosti narukvice, tj. 7.500 dinara. Toliko se daje za nadena stvari. Ovaj slučaj malo je drugačiji. Uložen je izvjestan trud... Svakako nastao je spor, koji će vjerojatno biti riješen sudskim putem. (Z.)

Ozlijeđen na radu

U petak oko 14 sati prilikom slaganja drvene građe na stovarištu Šipad, teže je stradao radnik Petar Pilipac kojem je po glavi pala jedna od većih dasaka. U onesvještenom stanju prevezen je u šibensku bolnicu, gdje je mu je ukazana pomoć, a zatim je zadržan na liječenju. Unesrećen radnik zadobio je više ozljeda po glavi.

ŠIBENIK kroz vijek

Željeznička stanica	6-44
Vodovod	3-00
Električno poduzeće	2-11, 2-12
Garaza Autotransportnog poduzeća	6-28
Jadranska linijska plovidba	5-32

VLAKOVI	
Brzi vlakovi za Zagreb (via Bihać) u 11.01, via Gospić u 19.33.	
Putnički vlakovi (via Gospić) u 7.50 i 14.26.	
Brzi vlak za Beograd (via Bihać) u 23.10.	
Šibenik — Split u 4.39, 7.50 i 15.43.	
Brzi vlak za Zagreb (via Gospić) u 23.10 (28. VI.—28. IX.), i u 15.43 (via Gospić) od 30. VI.—8. IX.	
MATIČNI URED	
RODENI	
Slavica, kći Špire i Antule Grgas-Bile; Senka, kći Andrije i Janje Jelić; Damir, sin Zvonimira i Suzane Popov; Gordana, kći Mate i Milane Grgručin; Zoran, sin Ante i Marije Grbelja; Stjepan, sin Josipa i Branke Vukov; Dubravka, kći Tomasa Marjana i Stankovića Antice; Borivoje, sin Bogdana i Anke Vulinović-Zlatan; Radivoj, sin Paška i Cvete Ivčević; Milivoj, sin Paška i Cvete Ivčević; Goran, sin Mlutina i Mihovilke Španja; Zdravko, sin Iva i Matije Svirčić; Morana, kći Branke i Nevenke Erak; Jadranko, sin Ante i Bosiljke Pirija; Boris, sin Ante i Danice Jurčić; Biserka, kći Muka i Marice Mikulančara; Mirjana, kći Dunat Marije; Goran, sin Petra i Gašpe Sunjio i Jagoda, kći Ivana i Antule Bogdan.	
VJENČANI	
Balikas Krste, inženjer-poručnik JRM — Polić Desanka, učiteljica.	
UMRLI	
Trstnik Leopold pok. Lovre, star 79 god.; Malenica Mlenko Ivana, 17 god.; Mečar Mijo, star 46 god.; Sluga Luca rođ. Račić, star 53 god.; Zarak Ilija pok. Roka, star 63 god.; Sunara Stanislava rođ. Kučić, star 72 god.; Jurin Josipa Jerina,	

stara 1 god.; Stošić Duma rođ. Beg, stara 85 god.; Jajac Mate Matn, star 5 ml.

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK KOMISIJA ZA IZBORE I IMENOVANJA

raspisuje

NATJEČAJ

ZA POPUNU SLIJEDEĆIH RADNIH MJESTA U NO OPĆINE ŠIBENIK

1. Inspektora tržišta (srednja stručna sprema ili nepotpuna srednja stručna sprema i 3 god. prakse)
 2. Referenta za fondove (srednja stručna sprema ili niža stručna sprema i 3 god. prakse)
 3. Referenta za prosvjetu i kulturu (viša stručna sprema ili srednja stručna sprema i 5 god. prakse)
 4. Referenta odsjeka narodne odbrane (srednja stručna sprema ili nepotpuna srednja stručna sprema i 3 god. prakse)
 5. Administrativno-finanjskog službenika za Gradsku biblioteku (srednja stručna sprema ili niža stručna sprema i 3 god. prakse)
- Za radna mjesta pod 1) do 4) predviđena je dopunska plaća. Ponude sa kratkom biografijom i kretanjem u službi dostaviti NO općine Šibenik, Sekretarijat za opću upravu do 15. IX. 1957.

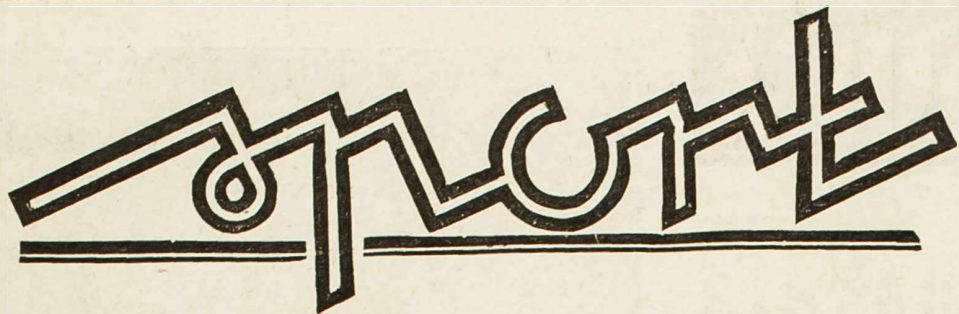
Vrela voda opekla dijete

U nedjelju navečer dopremljen je u bolnicu Ante Dunkić Bošnjak star dvije godine sa više opekotina po tijelu. Do nesreće je došlo kad je dijete poteglo električnu žicu od kuhala na kojem se nalazila uzvrela voda, koja se potom prostirala po prednjem dijelu djetetovog tijela.

Otkriven kradljivac

Ovih dana organi vlasti otkrili su kradljivca, koji je koncem mjeseca lipnja provalio u stanišni Boršnjak u ul. Borisa Kidriča 135. To je Vjekoslav Vincetić pok. Miljenka, rodom iz Splita protiv koga je poveljen krivični postupak. On je tom prilikom odnio iz stana 7000 dinara.

KINEMATOGRAFI	
TEŠLA: premijera francuskog filma — TATA, MAMA, SLUŠKINJA I JA — (do 22. VIII.)	
Premijera američkog filma u bojama — DALEKI HORIZONTI — Dodatak: Filmske novosti, br. 32 (25—27. VIII.)	
SLOBODA: premijera američkog filma u bojama — KOCKAR SA MISISIPIJA (do 28. VIII.)	
DEŽUR E LJEKARNE	
Do 24. VIII. — II. narodna — Ulica Bratstva i jedinstva.	
OD 25—28. VIII. I. narodna — Ulica Božidara Petranovića.	
VAŽNI I TELEFONSKI BROJEVI	
Informacije	08
Stalna vatrogasna straža	03
Noćno liječničko dežurstvo	6—71
Opća bolnica	3—33, 3—34
Narodna milicija	02
»P. tnik«	4—30

Sa mototrka u Splitu

Polovičan uspjeh

U organizaciji Auto-moto društva »Josip Vitanović« u nedjelju su u Splitu održane mototrke, na kojima su, pored organizatora, sudjelovala auto-moto društva iz Zadra, Šibenika, D. brovnika i R. j. ke. Ukupno je učestvovalo 30 vozača. U tri motora od 125 kubika nastupilo je 7 vozača među kojima i član Auto-moto društva Šibenik Jakovljević, na staroj mašini tipa »Triumph«. Do prvih 7 krugova sigurno je vodio Jakovljević. Međutim, uslijed kvara na mašini morao se zadovoljiti tek trećim mjestom.

Iskusni vozač Marčani iz Rijeke sigurno je pobijedio u kategoriji motora od 350 kubika. U ovoj trci nastupili su i šibenski vozači Šarić i Roguljić, koji se na slabim mašinama nisu mogli uspješno suprotstaviti svom protivniku. Šarić je u toku trke odustao uslijed kvara na mašini. Prvo mjesto osvojio je Marčani, a drugo Roguljić.

U posljednjoj trci motora od 500 kubika na startu se našlo 7 vozača, među kojima Belamarčić iz

Šibenika. Glavna borba za prvo mjesto vodila se između Fraskića (Dubrovnik) i Saletnaka (Zagreb). Šibenčanin Belamarčić zauzeo je četvrto mjesto.

Slabe mašine na kojima su vozili naši vozači glavni su uzrok polovičnom uspjehom. Ipak treba istaknuti mladog Jakovljevića, koji je debitirao u vrlo jakoj konkurenciji, postigavši relativno dobar plaman. (N. Š.)

Jugoslavenski cup

„Rudar“ - „Split II.“ 2:4

Igralište »Rudara« u Siveriću. Utakmica za Jugoslavenski cup. Gledalaca oko 500. Strijelci: Tomić u 30. i Nakić II. u 65. minuti za »Rudara«, a Rajčić u 12., Benčić u 78. i 82. i Vučković u 90. minuti za »Split« II.

»Rudar«: Čečuh, Ramljak, Novaković, Šikić, Nakić I., Dujlo, Tomić Čolović, Nakić II., Balenović i Mileta.

»Split« II.: Mrduljaš, Bučević, Dunatov, Ivanišević, Šegvić, Šurčić, Roje, Benčić, Vučković i Rajčić.

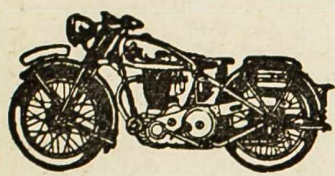
U vrlo živoj interesantnoj i tehnički dotjeranoj igri »Split« II. je pokazao više snalažljivosti i pobijedio domaćeg »Rudara« sa 4:2 (1:1). Najprije je Rajčić u 12. minuti poslao odlično izvedenog kornera doveo »Split« u vodstvo. Izjednačio je Tomić u 30. minuti efektinim udarcem s oko 8 m poslao odlične kombinacije čitavog navalnog reda »Rudara«. »Rudar« je i dalje zadržao terensku nadmoćnost i samo zahvaljujući neefikasnosti navalnih igrača nije uspio već u 1.

poluvremenu osigurati pobjedu.

Drugo poluvrijeme proteklo je u najizmjernim napadima, ali su »Rudarevi« napadi bili češće i opasniji. Svoju nadmoćnost »Rudar« je uspio realizirati tek u 65. minuti, kada je Nakić II. iz gužve koja je nastala poslije odlično izvedenog kornera povisio na 2:1. Tada je »Split« krenuo u napad i uspio zbnuti obranu domaćih i doći u vodstvo sa 3:2. U 87. minuti sudac Radić kod stanja 3:2, nije dosuio jedanaesterac u korist domaćih, kada je Dunatov igrao rukom u kaznenom prostoru. Izvanredni Vučković poslao je samo prodora u 90. min. povisio je na 4:2.

Kod »Rudara« su se istakli Novaković, Šikić, Dujlo i Čolović, a kod gostiju Mrduljaš, Benčić i Vučković.

Sudac Radić griješio je na štetu domaćih. U predigri stari nogometaši »Došk«-a (Drniš) pobijedili su odgovarajuću ekipu »Rudara« sa 3:1 (2:1). (D. Č.)

Slaba igra domaćih

»ŠIBENIK« — »DALMATINAC« 3:2 (2:0)

U prijateljskoj nogometnoj utakmici, koja je u nedjelju odigrana na stadionu »Rade Končar«, usrele su se ekipe »Šibenika« i »Dalmatinca« u Splitu. Pobijedio je »Šibenik« sa 3:2. Zgoditke su postigli Rora (11 m), Tedling i Stošić za domaće, a Grimani i Reljić za goste. Pred oko 500 gledalaca sudio je Bukić.

»Šibenik«: Bašić (Aras), Zorić, Iljadica, Bego, Šljaković, Tambača, Stošić, Šupe, Rora (Friganović), Tedling i Živković.

»Dalmatinac«: Perišin, Miletić, Marušić, Reljić, Giljanović, Fiorentini, V. daković, Kliškić, Ferić, Perlain, Grimani (Guć).

Gosti iz Splita prikazali su nešto bolji nogomet, a ispoljili su i više borbenosti. To se posebno odnosi na drugo poluvrijeme, kad su imali i više od igre. Unatoč tome, »Šibenik« je mogao pobijediti i sa već m omjerom, da ga nije pratio peh pred golom. Naime, igrači, navalnog reda tri puta su pogodili stavitu. S igrom, koju su u nedjelju predveli domaći igrači, ne možemo biti zadovoljni. Oni još nisu došli u punu formu, nedostaje im kondicije i borbenosti. Porazi protiv »Hajduka« i bihačkog »Jedinstva« a sada k tome slaba igra protiv »Dalmatinca«, u priličnoj mjeri zabrinjavaju prijatelje nogometnog sporta u Šibeniku, utoliko više, što je početak zonskog prvenstva veoma blizu. Na nedjeljnoj utakmici više od ostalih odskakali su Šupe, Zorić, Rora i Stošić, a kod gostiju Marušić, Giljanović i Ferić.

»MORNAR« — »BETINA« 8:5

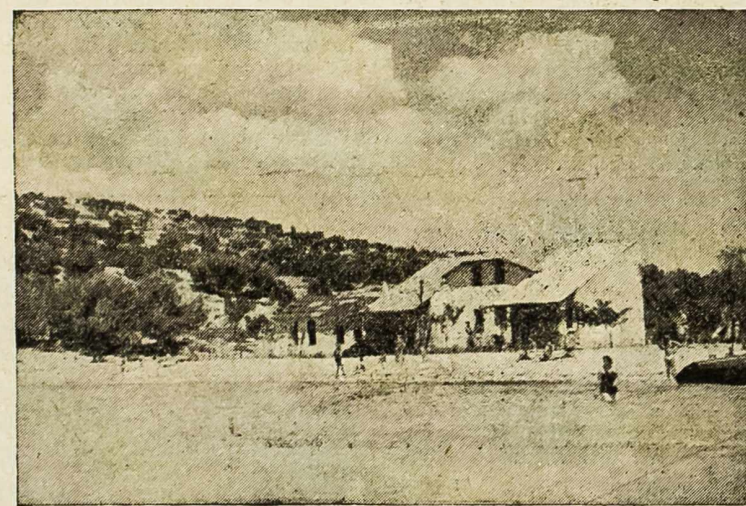
U prijateljskom vaterpolo susretu koji je odigran u Betini između šibenskog »Mornara« i jedne ekipe domaćih, pobijedio je »Mornar« sa 8:5. Gosti su u toku oba poluvremena bili bolji i zasluženo pobijedili. Kod »Mornara« se istakao Glomus, a kod Betine Marušić. Pred oko 200 gledalaca sudio je Brindl. (F. V.)

MALI OGLASNIK

MIJENJAM DVOSOBNI STAN sa kuhinjom i nusprostorijama u centru Splita za odgovarajući u Šibeniku. Obratiti se na Upravu vojnog odsjeka, kapetanu Lazi, Šibenik.

PRODAJEM POLOVICU KUĆE koja sa sastoji od dvije sobe, kuhinje i smocnice, u predjelu Baldakin (pored bolnice). Obratite se kod Zjačića, Ulica 3, studenoga 1944.

ZAMJENJUJEM JEDNOSOBNI STAN u centru Bjelovara za sličan, a može i dvosobni u Šibeniku. Obratite se na Jakova Jakoliša, Bjelovar Mažuranićeva 4 ili obitelj Bajilo Šibenik, B. Kidriča 135.

Kupališta Slanica

JAVNA ZAHVALA

Povodom smrti naše supruge i majke

STANE SUNARA rođ. KULIĆ toplo zahvaljujemo svim prijateljima i zancima na izrazima saučesća, kao i ispraćaju na vječni počinak drage nam pokojnice. Također zahvaljujemo svima onima, koji su na odar pokojnice položili vijence.

Ožalošćena obitelj Jere Sunara

JAVNA ZAHVALA

Prigodom nenadne smrti našeg nezaboravnog supruga i oca

TRATNIK LEOPOLDA

toplo se zahvaljujemo svim prijateljima i rodacima, koji su nam izrazili saučesće i dragog nam pokojnika ispratili na vječni počinak. Ožalošćena obitelj Tratnik

JAVNA ZAHVALA

Prigodom nenadne smrti moga supruga

TRATNIK LEOPOLDA

zahvaljujem liječnicima dru. Grduliću, dru. Ivanoviću i dru. Kneževiću, kao i ostalom bolničkom osoblju, koji su požrtvovno pokušali da spase mog supruga.

Ožalošćena obitelj Tratnik

ZAHVALA

Povodom iznenadne smrti našeg nezaboravnog

MIJE MEČARA

izražavam najtopliju zahvalnost pravnom odboru i kolektivu Brijacko-frizerske zadruge Šibenik, te njezinom direktoru Franji Crnogaji, koji su nam drugarski pružili pomoć kod prijevoza u Zagreb milog nam pokojnika. Također zahvaljujemo kirurgu dr. Borisu Ivaniševiću, kao i ostalim liječnicima šibenske bolnice, koji su nastojali da olakšaju posljednje časove nezaboravnog nam pokojnika.

Supruga Ivanka i obitelj Mečar

Građevno poduzeće „Izgradnja“ - Šibenik

raspisuje NATJEČAJ

za jednog stipendistu tehničkog fakulteta u Zagrebu — grad. odsjek.

Molbe slati na sekretarijat pod ureća do 25. VIII. 1957. godine,

POUKA - ZANIMLJIVOSTI - ZABAVA

BORBA PROTIV DJEČJE PARALIZE

Nedavno su se u Ženevi sastali medicinski stručnjaci iz 50 zemalja na IV. internacionalnoj konferenciji za poliomelitis (dječja paraliza), s namjerom da donesu odluke o efikasnim mjerama protiv ove strašne bolesti, koja uzima sve više maha. Našu zemlju je predstavljao prof. dr. Kosta Todorović, upravnik Infektivne klinike u Beogradu.

Kada je ista konferencija održana prije tri godine u Rimu, dr. Salk je bio spreman da izloži poznatim liječnicima skromne nalaze o upotrebi svoje vakcine, koju je napravio od neaktivnih virusa. Ove godine, kao prvi govornik na konferenciji, dr. Salk je trium-

falno govorio o velikoj sigurnosti i visokom stupnju efektivnosti svoga antipoliomelitis seruma. Pored ostaloga, on je rekao: »Opasnost od ovog seruma nije ništa veća negoli od vakcina, koje su upotrebljavane godinama protiv drugih bolesti«.

Široka upotreba Salkove vakcine u SAD smanjila je oboljenja od dječje paralize u 1956. godini za 47% u odnosu na 1955. godinu. Prema američkim zdravstvenim statistikama, izgledi su ove godine čak i mnogo bolji. Samo 1403 slučajeva dječje paralize zabilježeno je u SAD u prvoj polovini 1957. godine, dok je u istom vremenskom razdoblju prošle godine ustanov-

ljeno 2654 oboljenja.

U Danskoj je Salkova vakcina upotrebljena u nekoliko slučajeva, te je ove godine registrirano samo nekoliko oboljenja od dječje paralize. Isto tako i u Australiji, za vrijeme prošlog ljeta, bolesti uglavnom nije bilo, — a tamo je cijepljeno ovom vakcinom oko 5 milijuna ljudi.

U drugim dijelovima svijeta, međutim, situacija nije tako ohrabrujuća. Britanija, na primjer, ima više slučajeva nego ikada ranije, iako je Salkovom vakcinom cijepljeno u jednom mjesecu 500.000 ljudi. Sovjetski delegati su izjavili da je dječja paraliza u njihovoj zemlji dosegla u prošlog godini rekordan broj slučajeva. Predstavnik Čilea, Egipta, Izraela, Libanona i Brazila iznijeli su povećanje oboljenja u svojim zemljama. Izgleda da je paraliza uhvatila dosta maha u Madžarskoj, gdje navršava napada malu djecu.

ZANIMLJIVOSTI IZ NAŠE ZEMLJE

NAŠI ZLATNI RUDNICI

Zlatni rudnici postojali su u našim krajevima još za vladanja Rimljana. U tim rudnicima u zlatonosnim pirita ima zlata, a osim toga zlato se ispiralo i iz zlatonosnog pijeska nekih rijeka kao što su Vrbas, Drava i druge.

Glavna zlatonosna nalazišta poznata su u Istočnoj Srbiji oko Bora i Majdanpeka.

Do revolucije su naše rudnike, u kojima ima zlatnih žica ili čestica iskorištavali stranci, a taj stranji kapital bio je većinom engleski.

I danas se u našoj zemlji dobiva zlato iz istih rudnika. Na primjer, prema najnovijim podacima poslije izgradnje nekih novih postrojenja u rudarsko-topioničarskom kombinatu Bor-Majdanpek, nova flotacija u Majdanpeku preradom rude, dobit će iz rude i 2500 kg zlata godišnje.

Imena mnogih mjesta u našoj zemlji vezana su za riječ »zlato«. Kod Prjepolja imamo Zlatar planinu, zatim selo Zlatarsko, u Hrvatskoj imamo gradić Zlatar, kod Užica Zlatibor planinu, u Vojevodini riječicu Zlaticu pritoku Tise, a Zlatovo planinu u Istočnoj Srbiji. (N. Š.)

VULKANI DAVNOG DOBA

U NAŠOJ ZEMLJI

Širom Jugoslavije ima mnogo ugašenih vulkana, a naročito u Srbiji i Bosni. Imamo i vulkanskih grotla i kamenjenih tokova usijane lave i mnogo vulkanskog materijala.

U Srbiji, od Beograda do Gruže, poznata su vulkanska grotla i bregovi, a i planina Rudnik u Srbiji bila je centar vulkanskog područja. Zatim mnogo vulkana bilo je oko Kopaonika i u dolini bra. Mnogo vulkana izbijalo je i u Makedoniji duž naše državne granice oko Kajmakčalana. U Bosni je poznato vulkansko područje oko Srebrenice i kod Maglaja. U Hrvatskoj ih je bilo na Krndiji, zatim oko Samobora i Lepoglave kao i na sjeverozapadu Požeške kotline. (NIS)

NAJSTARIJA HIDROELEKTRANA U EVROPI

Mnogi ne znaju da je prva hidroelektrana u Evropi podignuta u Bosni kod Jajca i ona i danas radi. Podiglo ju je »Bosansko d. d. za elektrinu«. U stvari, to nije »bosansko« već strano poduzeće bečkih kapitalista, a hidroelektrana je podiglo godine 1897. s deset turbina s ukupnom jačinom od 9200 konjskih snaga. Centrala im je bila potrebna za proizvodnju karbita i ferossilicija, u susjednoj tvornici.

Tada prije šezdeset godina hidroelektrana je bila sasvim nova stvar i priča se u Bosni da su Austrijanci ovaj novi tada neobični pogon, gradili u Bosni radi eksperimenata. Slično i danas imperijalisti razne eksperimentalne gradnje provode radije u kolonijama nego u metropolima i slično, kako je to danas s atomskim eksplozijama koje se izvode nad glavama kolonijalnih i zavisnih naroda. Isto tako pričaju u Bosni, kako je i tramvaj u Sarajevu izgrađen prvi u Evropi kao eksperiment. Bečani su radije ovakve stvari i pokuse radili u okupiranoj Bosni nego u svom Beču, za slučaj da bi bilo nekih štetnih posljedica, kako se to onda mislilo, u vrijeme, kada su se ljudi i pribijavali ovakvih »novotarija« kao što su hidroelektrane i tramvaji. (NIS)

POSLEDNJE PRAŠUME U EVROPI

U Bosni su ostale posljednje prašume u Evropi. Tamo i danas postoje džungle, u koje još nije stupila ljudska noga. Tamo rastu jele stare po 250 godina i nitko ih još

ne siječe već one poslije dva i po stoljeća umiru, sruše se kao što starac umre, prirodnom smrću. Bukve i hrastovi stari su po dvije stotine godina, a njihova stabla često imaju po tri metra u promjeru.

Sliv rijeke Peručice na terenu između Foče i Sarajeva, koja utječe u čuvenu Sutjescu, naši i inozemni stručnjaci smatraju najstarijim šumama Evrope i jedinstvenim tipom prašume, koja je ostala originalna i netaknuta. Tu je naravno i carstvo divljači: medvjeda, vukova, divljih svinja, risova, divokoza i srna.

Na zahtjev naučnih radnika, prije nekoliko godina je rukovodstvo bosanskohercegovačke republike odlučilo je da se ove originalne prašume u slivu rijeke Peručice sačuvaju za naučno istraživačke radove naših i stranih naučnih radnika. Tako su ove posljednje prašume Evrope sačuvane za naučnike, koji se bave proučavanjem razvoja i rasta šuma i drveća. Ova prašuma je tada proglašena zaštićenom i nacionalnim parkom.

Prašuma u slivu Peručice, postala je pristupačnija, jer je nedavno tamo izgrađena šumska željeznica dužine oko trideset kilometara do Tjentšta u dolini Sutjestske, ali pruga naravno nije doprla u prašumu oko Peručice. (NIS)

MALI SAVJETI

Kako otkloniti neprijatan miris u stanu — Kad se ude u neki stan, neprijatan miris vrlo rđavo djeluje, mada u stanu sve izgleda uređno i čisto. To može imati više uzroka. I tek kad se zna od čega miris dolazi, može se miris otkloniti.

Sve prostorije: pretsoblje, ostava i t. d. treba dobro izvjetriti svakog dana, što se uvijek ne čini. Ako u stanu ima hodnik, a nema prozora, u njemu se nakupi miris iz kuhinje i ustajali zrak, od čega vremenom čitav stan dobija svoj miris. Ukućani taj miris i ne osjećaju i nije im neprijatan. Ali na strano lice taj miris ostavlja ružan utisak. Zato je vrlo važno da se bar jednom na dan, što se može, otvore vjetre, da bude promaj.

Dok se kuha, kuhinjska vrata moraju biti zatvorena, da se isparenje iz kuhinje ne bi svuda rasprostiralo. Taj miris duboko je uvuču u sve prostorije, naročito u čilime, tkanine i sav posteljni namještaj. Važno je da sanduk za smeće ima poklopac, jer se inače miris otpadaka širi po stanu. Šolja ispod kuhinjske česme treba svakodnevno prati vrelom tekućinom, a isto tako i odvodnu cijev.

Ako je domaćica primorana da krompir potroša za duže vrijeme, drži u stanu, onda ga treba čim se s trga donese, dobro oprati i obrisati, da ne bi širio miris zemlje koja je zaostala na njemu.

Kisobrani i odijelo — vlažni od kiše ne smiju se staviti u orman, već ih treba prethodno osušiti i izvjetriti.

Kako se pegla rublje — Prije peglanja bolje je rublje prskati mlakom vodom, jer ona se brže i podjednako razilazi. Rublje se tada svuda ovlaži, dok se hladna voda dugo zadržati samo na onim mjestima gdje kane. Ako se ima vremena, treba peglati rublje s obje strane. Osobito haljine i bluze izgledaju tada mnogo ljepše i duže ostanu čiste i svježje. Prilikom peglanja treba uvijek imati pri ruci vodu i krpu. Iscijedenom krpom ovlažiti

Naš predstavnik je također pred svjetskim stručnjacima podnio izvještaj o kretanju dječje paralize u Jugoslaviji. On je, između ostalog, iznio da je u 1956. godini zabilježen najveći broj bolesnika od dječje paralize. U Srbiji je te godine oboljelo 754 lica, a umrla su 22, u Hrvatskoj 112, a umrla 4, u Sloveniji 260, umrla 24, u Bosni i Hercegovini bilo je 67 oboljelih, a umro 1, u Makedoniji 56, umrla 2, u Crnoj Gori 5, a smrtnog slučaja nije bilo. Osim toga je konstatirano, da u Jugoslaviji više oboljeva od dječje paralize seosko stanovništvo nego gradsko. Naša zemlja nalazi se među onima u kojima je najmanje oboljenja od poliomelitisa.

Vrše se i novi eksperimenti. Uspjeh poznatog uspjehu Salkove vakcine, koja je napravljena od mrtvih ili neaktivnih virusa, mnogi učenjaci, među njima i sam dr. Salk, vrše dalje pokuse da bi postigli što bolji imunitet i to po mogućnosti sa živim virusima.

Budućnost će pokazati tko će odnijeti pobjedu, koja vakcina će se pokazati efikasnijom, a dotle čovječanstvo živi u nadi, da će se ova strašna bolest, koja ne napada samo djecu, već i odrasle, jednom moći potpuno izlječiti, odnosno spriječiti.

Pločice od kaljeva — U kuhinji liji kupatilu bit će čiste i svijetle kada se peru sapunicom s malim dodatkom amonijaka. Poslije pranja pločice treba još trljati da bi bile svijetlije.

Odjeća od kože ne smije stajati na toplom mjestu — da bi dugo ostala lijepa ne smije se nikad objesiti bez drvene vješalice. Kad god pokisne, mora se poslije toga premazati čistim vazelinom ili glicerinom. Ostaviti da tekućinu malo upije, pa onda istrljati kožu mekom suhom vunom krpom.

Za čišćenje okovratnika — Uzme se litar vode, amonijaka i špiritusa po jednu veliku žlicu. Tom tekućinom okovratnik se dobro isčistka. Pere se sapunom od žuči i vrelom vodom, i trlja se čistim terpentinom.

Mrke maslage u čajniku nestat će — kada se u njega sipa ključala voda pomješana s octom i ostaviti da u njemu stoji neko vrijeme. (S. S.)

»ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij

Glavni i odgovorni urednik: Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka Šibenik br. 47-KB-15-2-182

Rukopisi se ne vraćaju

Pretpлата za tri mjeseca 130, za pola godine 260, a jednu godinu 520 dinara

Tisak: »Štampac Šibenik